

T.C.
HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
İKTİSAT ANABİLİM DALI
BANKACILIK VE FİNANS TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**KAMU PERSONELLERİ FİNANSAL OKURYAZARLIK BİLGİ, TUTUM VE
DAVRANIŞ DÜZEYLERİNİN ARAŞTIRILMASI: KAHRAMANMARAŞ İLİ
ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
Esin Dicle TİMUÇİN

GAZİANTEP – 2021

T.C.
HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
İKTİSAT ANABİLİM DALI
BANKACILIK VE FİNANS TEZLİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

**KAMU PERSONELLERİ FİNANSAL OKURYAZARLIK BİLGİ, TUTUM VE
DAVRANIŞ DÜZEYLERİNİN ARAŞTIRILMASI: KAHRAMANMARAŞ İLİ
ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN
Esin Dicle TİMUÇİN

TEZ DANIŞMANI
Dr. Öğr. Üyesi Lamiha ÖZTÜRK

GAZİANTEP – 2021

TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek lisans/Doktora tezi olarak sunduğum “Kamu Personelleri Finansal Okuryazarlık Bilgi, Tutum ve Davranış Düzeylerinin Araştırılması: Kahramanmaraş İli Örneği” başlıklı çalışmanın tarafımda, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu ve bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve onurumla doğrularım.

...../...../.....

[İmza]

Esin Dicle TİMÜÇİN

ÖNSÖZ

Hayat devam ettiği sürece ekonomik sistem kavramı da önemini korumaktadır. Bu sistem içerisinde daha etkin olabilmek ve ileriye yönelik kararlar alabilmek için gerekli yer ve zamanda doğru adımlar atmak amaçlanmaktadır. Sürekli gelişen ve değişen dünyada finansal anlamda güncelliği yitirmemek adına finansal okuryazarlık kavramı ortaya çıkmaktadır. Farklı ülkeler tarafından önemli kabul edilen bu kavrama yönelik araştırmalar yapılmakta ve gerekli görülen durumlarda eğitimler verilmektedir.

Tez çalışmamızda yapılan araştırmalar göz önüne alınarak Kahramanmaraş ilinde çeşitli kamu çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeyinin belirlenmesi hedeflenmiştir.

Tezi hazırlamam konusunda yardımlarını ve bilgisini esirgemeyen danışan hocam Dr. Öğr. Üyesi Lamiha Öztürk'e teşekkürü borç bilirim.

Araştırma süresince motive eden Prof. Dr. Zehra Vildan Serin ve Dr. Öğr. Üyesi Serkan Aracı hocalarıma teşekkürlerimi sunarım.

Hayatımın her köşesinde elini üzerimden çekmeyen babam Murat Timuçin ve annem Halise Timuçin'e sonsuz teşekkür ederim.

Gaziantep, 2021

Esin Dicle TİMÜÇİN

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, Kahramanmaraş ilinde kamu kurumlarında görev yapan personellerin finansal okuryazarlık bilgi, tutum ve davranış düzeylerinin incelenmesidir. Çalışmanın örneklemini 2020-2021 yılında Kahramanmaraş'ta bulunan kamu personellerinden 238 kadın, 156 erkek olmak üzere 394 birey oluşturmaktadır.

Kahramanmaraş ilinde Vakıfbank, Halkbank, Ziraat Bankası, İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Büyükşehir Belediyesi, İl Sağlık Müdürlüğü, Emniyet Müdürlüğü, Adalet Bakanlığı, Vergi Dairesi Başkanlığı ve Devlet Su İşleri Müdürlüğü başta olmak üzere farklı kamu kurumlarında çalışan personellerin finansal okuryazarlık tutum ve davranış düzeylerini belirlemek için de “Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış Ölçeği” kullanılmıştır.

Çalışmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Veriler SPSS 25.0 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Kolmogorov Smirnov testi ile dağılımların normal olduğu belirlenmiştir. Çalışma verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metodların (ortalama, standart sapma, frekans) yanısıra parametrik veriler için Student T testi, One Way Anova testi ve Pearson Korelasyon analizi kullanılmıştır. Farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek için Tukey testi kullanılmıştır ve anlamlılık bütün değerler için $p < 0,05$ düzeylerinde değerlendirilmiştir.

Elde edilen bulgulara göre bireylerin finansal okuryazarlık bilgi, tutum ve davranış düzeyleri ile eğitim durumları, medeni durum, yaş, gelir durumu değişkenleri arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Cinsiyet değişkeni arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmemiştir. Bununla birlikte program türü, anne eğitim düzeyi, kişisel aylık gelir düzeyi değişkenleri arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Davranış, finans, finansal okuryazarlık, harcama, tutum

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the financial literacy knowledge, attitude and behavior levels of the personnel working in public institutions in Kahramanmaraş. The sample of the study consists of 394 individuals, 238 women and 156 men, among the public personnel in Kahramanmaraş in 2020-2021.

In order to determine the financial literacy attitude and behavior levels of the personnel working in public institutions such as Vakıfbank, Halkbank, Ziraat Bank, Provincial Directorate of National Education, Metropolitan Municipality, Provincial Health Directorate, Police Department, Ministry of Justice, Tax Office and State Hydraulic Works in Kahramanmaraş province. Financial Literacy Attitude and Behavior Scale” was used.

A descriptive survey model was used in the study. The data were analyzed using the SPSS 25.0 package program. Distributions were determined to be normal by Kolmogorov Smirnov test. Student T test, One Way Anova test and Pearson Correlation analysis were used for parametric data as well as descriptive statistical methods (mean, standard deviation, frequency) while evaluating the study data. Tukey test was used to determine from which groups the differences originated and the significance was $p < 0.05$ for all values levels were evaluated.

According to the findings, it has been determined that there is a significant difference between individuals' financial literacy knowledge, attitude and behavior levels and their educational status, marital status, age, income status variables. No significant difference was found between the gender variable. However, it was observed that there was no significant difference between the variables of program type, mother's education level, and personal monthly income level.

Key words: Attitude, behaviour, finance, financial literacy, spending

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
TABLolar LİSTESİ	vi
ŞEKİLLER LİSTESİ	vii
KISALTMALAR LİSTESİ	viii
BİRİNCİ BÖLÜM	1
GİRİŞ	1
1.1 Konunun Önemi Ve Problemin Tanımı.....	1
1.2 Araştırmanın Amacı	1
1.3 Araştırmanın Hipotezleri.....	2
1.4 Araştırmanın Varsayımları	2
1.5 Araştırmanın Sınırlılıkları.....	2
İKİNCİ BÖLÜM	4
FİNANSAL OKURYAZARLIK	4
2.1 Finansal Okuryazarlık İle İlgili Kavramlar	4
2.1.1 Finans Kavramı	4
2.1.2 Okuryazarlık Kavramı	5
2.1.3 Finansal Okuryazarlık Kavramı	6
2.1.4 Finansal Sorumluluk	10
2.1.5 Finansal Davranış.....	10
2.2 Finansal Okuryazarlığı Etkileyen Faktörler.....	11
2.2.1 Yaş	12
2.2.2 Cinsiyet	12
2.2.3 Eğitim.....	12
2.2.4 Aile Geçmişi	12
2.2.5 Finansal Memnuniyetsizlik	13
2.2.6 Umutsuzluk	13
2.3 Finansal Okuryazar Olma Bileşenleri.....	14
2.3.1 Finansal Bilgi	16
2.3.2 Finansal Tutum	17
2.3.3 Finansal Davranış.....	18
2.4 Finansal Okuryazarlık Eğitimi.....	18
2.5 Finansal Okuryazarlık İle İlgili Literatür Araştırması	21
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	32
YÖNTEM	32
3.1. Araştırma Modeli	32

3.2. Örneklem Yöntemi ve Sayısının Bulunması	32
3.3. Veri Toplama Araçları.....	33
3.4. Araştırmanın Analiz Yöntemleri	34
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	35
BULGULAR VE YORUM	35
BEŞİNCİ BÖLÜM	56
SONUÇ VE ÖNERİLER	56
5.1 Sonuçlar.....	56
5.2 Öneriler.....	59
KAYNAKÇA	60
EKLER.....	70

TABLULAR LİSTESİ

Sayfa No.

Tablo 1. Finansal Okuryazarlık Kavramının Farklı Tanımları.....	9
Tablo 2. Literatürdeki Bazı Finansal Okuryazarlık Bileşenleri.....	14
Tablo 3. Finansal Eğitimin Öncelikli Temaları	19
Tablo 4. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı	33
Tablo 5. Katılımcıların Yatırım Durumlarına Dair Tanımlayıcı Bulgular	39
Tablo 6. Finansal Bilgi Sorularına Verilen Doğru / Yanlış Cevap Dağılımları	41
Tablo 7. Finansal Bilgi Düzeyi.....	42
Tablo 8. Finansal Bilgi, Finansal Okuryazarlık Tutum, Davranış Ölçek Puanlarının İlişkisi.	43
Tablo 9. Katılımcıların Yatırım Araçlarına Gösterdiği İlgiye Göre Dağılımı.....	44
Tablo 10. Katılımcıların Yatırım Araçlarını Kullanıp Kullanmadığına Göre Dağılımı.....	44
Tablo 11. Katılımcıların Yatırım Araçlarını Yakın Dönemde Sahip Olup Olmadığına Göre Dağılımı.....	45
Tablo 12. Katılımcıların Bir Şey Satın Almadan Önce Satın Alma Gücünü Düşünme Dağılımı.....	46
Tablo 13. Katılımcıların Zamanında Fatura Ödeme Durumlarına Göre Dağılımı	47
Tablo 14. Katılımcıların Finansal İşlemlerini Kontrol Etme Sıklıklarına Göre Dağılımı.....	47
Tablo 15. Katılımcıların Uzun Süreli Finansal Odaklar Belirleme Dağılımı.....	48
Tablo 16. Cinsiyete Göre Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış Ölçeği Alt Boyutları Puanlarının Karşılaştırılması	49
Tablo 17. Eğitim Durumuna Göre Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış Ölçeği Alt Boyutları Puanlarının Karşılaştırılması	50
Tablo 18. Medeni Duruma Göre Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış Ölçeği Alt Boyutları Puanlarının Karşılaştırılması	51
Tablo 19. Yaşlara Göre Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış Ölçeği Alt Boyutları Puanlarının Karşılaştırılması	52
Tablo 20. Gelir Durumuna Göre Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış Ölçeği Alt Boyutları Puanlarının Karşılaştırılması	54

ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa No.

Şekil 1. Finansal Okuryazarlığın Dört Bileşeni	8
Şekil 2. Finansal Okuryazarlığı Etkileyen Faktörler.....	11
Şekil 3. Finansal Okuryazarlığın Bileşenleri	16
Şekil 4. Finansal Eğitim Diyagramı	19

KISALTMALAR LİSTESİ

AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
BES	: Bireysel Emeklilik Sistemi
DPB	: Devlet Personel Başkanlığı
DSİ	: Devlet Su İşleri
EGM	: Emniyet Genel Müdürlüğü
FODER	: Finansal Okuryazarlık ve Eğitim Derneği
INFE	: Finansal Eğitime Yönelik Uluslararası İşbirliği
İİBF	: İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
OECD	: Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü
OPEC	: Petrol İhraç Eden Ülkeler Örgütü
SPK	: Sermaye Piyasası Kurulu
TC	: Türkiye Cumhuriyeti
TCMB	: Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1 Konunun Önemi Ve Problemin Tanımı

İnsanoğlu hayatta var olduğu sürece ekonomik sistem kavramı da var olmayı sürdürecekle ve bir şekilde karşıımıza çıkacaktır. Bu bağlamda bireylerin hayatlarına devamı için belirli bir gelire sahip olmaları ve bu geliri harcamalarında, tasarruflarında veya yatırımlarında doğru bir şekilde kullanmaları gerekmektedir.

Bu ekonomik sistemin içinde bazılarımız bilinçli iken bazılarımız ise daha az bilinçli olarak yer almaktadır. Fakat çocukluğumuzda ailemizden aldığımız bir harçlık ile başlayan ve yaşlılığımızdaki alacağımız emekli maaşına veya yaptığımız yatırımlara kadar süren bu süreçte ne kadar daha bilinçli olursak hayatta karşıımıza çıkabilecek ekonomik konularda da o kadar sağlıklı ve etkili kararlar alabiliriz.

Günümüzde artan teknolojik gelişmeler ve diğer yandan yaşanan ekonomik sarsıntılar insanların hayatlarında finansal okuryazarlığının önemini daha ön plana çıkarmıştır.

Finansal okuryazarlık, birey gelirini doğru bir şekilde finanse ederken aynı zamanda gelirin bir kısmı ile geleceği düşünerek doğru yatırımlarda ve tasarruflarda kullanması ve bunları yaparken aynı zamanda da ekonomik\finansal terimlere de hâkim olmasıdır. Finansal okuryazarlığın artması bireylerin refaha ulaşımına katkı sağlarken alınan doğru kararlar ile aynı zamanda toplumunda refaha ulaşımına katkı sağlayarak piyasayı olumlu olarak etkilemektedir. Bu da bir birey olarak alınan kararın ne kadar önemli sonuçlar doğurabileceğini ve piyasayı etkileyerek tekrardan bize nasıl dönebileceğini göstermektedir.

1.2 Araştırmanın Amacı

Çalışmanın temel amacı, Kahramanmaraş'ta kamuda görev yapan personellerin tutum ve davranışlarının analizi yapılarak finansal okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesidir. Bunun yanı sıra demografik özelliklerin ve sahip olunan gelirin finansal okuryazarlıkla arasında bir

fark olup olmadığını incelemektir. Bu amacı gerçekleştirebilmek için çeşitli kamu kurumu personellerine anket uygulanmıştır.

1.3 Araştırmanın Hipotezleri

Literatürde yer alan çalışmaların bulgularından hareketle ve araştırmanın alt problemleri ile bağlantılı olarak bu çalışma kapsamında test edilecek hipotezler aşağıdaki gibi oluşturulmuştur.

H1: Kahramanmaraş ilinde bulunan kamu çalışanlarının finansal okuryazarlık bilgi, tutum ve davranış düzeyleri, cinsiyetlerine göre farklılaşmaktadır.

H2: Kahramanmaraş ilinde bulunan kamu çalışanlarının finansal okuryazarlık bilgi, tutum ve davranış düzeyleri, eğitim durumuna göre farklılaşmaktadır.

H3: Kahramanmaraş ilinde bulunan kamu çalışanlarının finansal okuryazarlık bilgi, tutum ve davranış düzeyleri, medeni duruma göre farklılaşmaktadır.

H4: Kahramanmaraş ilinde bulunan kamu çalışanlarının finansal okuryazarlık bilgi, tutum ve davranış düzeyleri, yaşa göre farklılaşmaktadır.

H5: Kahramanmaraş ilinde bulunan kamu çalışanlarının finansal okuryazarlık bilgi, tutum ve davranış düzeyleri, gelir durumuna göre farklılaşmaktadır.

1.4 Araştırmanın Varsayımları

Anket sorularının araştırmanın hedeflediği bilgileri elde edebilecek geçerliliğe ve güvenilirliğe sahip olduğu, araştırmaya katılan bireylerin ankette yer alan soruları samimiyetle ve kendi durumlarını yansıtacak şekilde cevapladıkları ve çalışma örneklemini evrenini yeterli düzeyde temsil ettiği varsayılmaktadır.

1.5 Araştırmanın Sınırlılıkları

Yapılan anket formu, Kahramanmaraş ilinde Vakıfbank, Halkbank, Ziraat Bankası, İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Büyükşehir Belediyesi, İl Sağlık Müdürlüğü, Emniyet Müdürlüğü,

Adalet Bakanlığı, Vergi Dairesi Başkanlığı ve Devlet Su İşleri Müdürlüğü gibi kamu kurumlarında çalışan personellere uygulanmıştır.

Ankete katılımcılarına anketlerin tek tek dağıtıldığı ve onlarında kendilerine en yakın olan cevapları işaretledikleri varsayılmıştır. Anketler çalışmanın genel bir sonuca ulaşması amacı ile bireyler ayırt edilmeden dağıtılmasına rağmen finansal okuryazarlık seviyesinin düşük olduğunu düşünen bireylerin bazılarının doldurmak istemedikleri bazılarının ise anketi tam olarak doldurmadan soruları atladığı görülmüştür.

İKİNCİ BÖLÜM

FİNANSAL OKURYAZARLIK

Finansal okuryazarlık ülkelerin politikalarına yön veren kavramlardan biri olmuştur. Yaklaşık son 10 yıl içerisinde dünyada özellikle kriz ve kriz sonrası kararlar almada önemli bir hale gelerek bireylerin ilgisini çekmeyi başarmıştır. Bireylerin finansal okuryazarlığına gösterdikleri bu ilginin aslında büyük bir kısmı etkili karar verememe konusundaki kaygılarına dayanmaktadır (Schagen ve Lines, 1996: 1).

Bu yaşanan finansal krizler esnasında veya finansal kriz sonrasında zarar görme kaygıları temel düzeyde olsa finansal eğitimi gerekli kılmaya başlamıştır.

2.1 Finansal Okuryazarlık İle İlgili Kavramlar

Finansal okuryazarlık kavramını tam olarak kavrayabilmek için finans, okuryazarlık, finansal okuryazarlık ve finansal sorumluluk gibi tanımların bilinmesi gerekmektedir.

2.1.1 Finans Kavramı

Bireylerin, kobilerin veya kurumların yararlanabileceği fonların, sermayelerin ve paraların toplamı finans olarak adlandırılmaktadır. Finans gün içerisinde dünyayı kapsayan ve tüm toplulukların karşısına çıkabilecek olgudur. (Okka, 2010: 6).

Finans terimi yeryüzünde gerçekleşen gelişmeler gibi daima gelişim göstermektedir. Finans; devletlerin kendi finansmanı ve bireyin finansı olarak iki başlık altında ele alınmaktadır. (Paramasivan vd., 2009: 3).

Finans kavramının önemini genel olarak toplamak gerekir ise kişilerde hane halkındaki yönetmeye yardım ederken, işletmelerde ise başarılarını gösterme açısından önem arz etmektedir.

2.1.2 Okuryazarlık Kavramı

Hayatımızdaki kelimelerin bazıları aynı gibi dursa bile her alanda başka anlamlar taşıyabilmektedir. Okuryazarlık kelimesini de bu olaya örnek olarak verilebilir. Fakat genel anlamda bu kavramın tanımını yapmak gerekir ise okuduğunu anlamak ve anladığını ileri zamanlarda geri geldikçe hayata geçirmek diyebiliriz.

Okuryazarlık, toplumun okuduğu bir yazının onlarda hissettirdiği etkisi olabileceği gibi aynı zamanda bireylerin refahını arttırmak içinde ekonomide önemli bir husus olarak görülebilmektedir. (Yıldız, 2007: 45)

Yaşanılan toplulukların içinde bulundukları bilgi ve kabiliyetleri, önce birey olarak anlayıp yorumlama daha sonrada önümüzdeki nesiller ile paylaşma aracıdır. (Altun, 2005: 1).

Okuryazar bireyler sadece okuduğunu yazabilenler veya yazdığını okuyabilen insanlar değildir. Okuyup yazma işlemini yaparken aynı zamanda bunları anlayıp hayatına geçirebilen kişilerdir. (Gerek ve Kurt, 2008: 2).

Okuryazar olmak ve okuma-yazma terimleri arasında bazı farklılıklar vardır: (Öztürk, 2014:6):

- Okuma-yazma alfabedeki kodları çözmeye dayanırken; okuryazarlıkta kodları çözüp bunlara ek olarak bireyin zihnine aldığını bir anlama oturtması söz konusudur.
- Okuma-yazma bireyin okuyup okuyamadığını veya yazıp yazamadığını gösterirken; okuryazarlık ise bunu ne ölçüde yaptığını sunar.
- Okuma-yazma kavramı için literatüre göz atıldığında tek bir anlama ulaşılırken; okuryazarlık ise önüne gelen her kelimedede farklı farklı anlamlar kazanmaktadır.

Literatürde farklı farklı alanlara konu olan okuryazarlık kavramı özellikle 2008 krizinden bu yana finans alanında önemli bir ölçüde yer almıştır. (Baysa, 2015)

2.1.3 Finansal Okuryazarlık Kavramı

Finansal okuryazarlık ile ilgili literatür incelendiğinde aslında tam net bir tanım olmadığı görülmektedir.

Finansal okuryazarlık, bireylerin o zamana kadar sahip oldukları bilgileri kullanarak finansal olarak karar vermeleri ve böylece finansal durumlarını kontrol altında tutabilmeleridir (Alkaya ve Yağlı, 2015: 586).

Finansal okuryazarlığı, insanlara ekonomik kararlarını hayatlarını daha iyi etkileyecek şekilde vermelerine yardım edebilecek bir yetenek olarak tanımlamaktadır. Ayrıca finansal okuryazar olan bireylerin, faiz oranı, enflasyon oranı, bileşik faiz ve risk gibi temel finans kavramlarına sahip olması gerektiğini düşünmektedir (Huston, 2010: 296-297).

Kişilerin ekonomik hayata katılarak, finans içerikli kararlarını daha etkili alabilmesi ve içerisinde bulunduğu toplumun refahında kalkınma gerçekleştirebilmek amacıyla finansal terimleri ve finansın bize sunduğu sistemleri bilerek hayata geçirme becerisidir (OECD, 2016: 85).

Devlet ve özel sektörün yanı sıra diğer sivil toplum kuruluşlarının katkıları ile oluşturulan amacı finansal okuryazarlık ve finansal erişimi arttırmak olan Finansal Okuryazarlık ve Eğitim Derneği (FODER) finansal okuryazarlığı bireyin para kullanırken veya yönetirken finansal bilgileri değerlendirerek, etkili karar verme kabiliyetidir.¹

Emmons'un tanımına göre ise finansal okuryazar olan bir kişi, elde ettiği gelir ile yasal yükümlülüklerini karşılayıp, yatırım yapmak istediği durumlarda ise hangi tasarruf aracını kullanması gerektiğinin bilincinde olan ve vergi hakkında gerekli olduğu kadar bilgisi olan kimsedir. Bu alanda bilgisi olan bireyler, günlük yaşantısında veya gelecek planları için aldığı kararlarla da başa çıkabilecek özelliğe sahiptir (Emmons, 2004: 3.).

Kişinin veya toplumun ekonomik durumunu etkileyen durumları analiz edip yönetmektir. Ekonomide seçenekler yaratma, ileri zamanlar için plan yapma ve finansal kararlarına etki edecek olayları becerinle yönetebilmektir (Orton, 2007: 8).

OECD adı altında faaliyet gösteren Finansal Eğitime Yönelik Uluslararası İşbirliği (INFE) 2011 yılında finansal okuryazarlıkla ilgili hazırladığı yazıda finansal okuryazarlığı;

¹ <https://www.fo-der.org/>, 02.06.2020

birey olarak refaha kavuşması ve sağlam ekonomik kararlara ulaşmak için gereken bilgi birikiminin, becerinin, tutumun ve davranışın aynı anda bir araya gelmesi şeklinde tanımlanmaktadır.

Finansal okuryazar olmak isteyen bireyler bazı hareketlere öncelik vermelidir.²

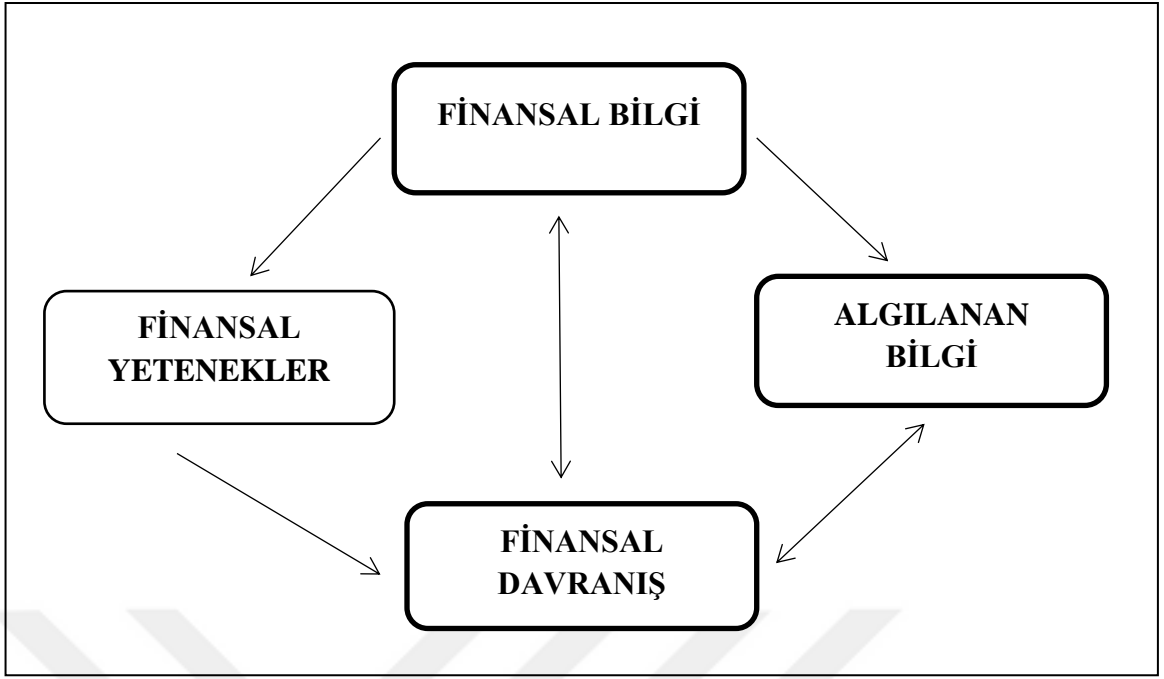
Bunlar:

- Gelirin belirli bir kısmını kesinlikle tasarrufun payına bırakılmalı
- Harcamaları rastgele değil belirli bir plan çerçevesinde yapılmalı
- Harcamalar asla geliri aşmamalı
- Finansal planlar uzun vadeli ve gerçekçi olmalı
- Senelik bir plan yapılmalı
- Hanede yapılan harcamalar rastgele olmamalı
- Evin bütçesi konuşulurken çocukların mutlaka konuşmaya katılması sağlanmalı
- Gelirin boyutu ne olursa olsun mutlaka tasarruf yapılmalı

Bu terimlerin incelenmesinin sebebi, bireylerin davranışları ile finansal okuryazarlık arasındaki bağın ortaya konulma isteğidir. Kişiler, bu zamana kadar olan bilgilerini ve becerilerini zamanın kendine kattığı tecrübe ve davranışlarla birleştirerek elinde bulundurduğu mali kaynakları en çok verim elde edecek şekilde yürütür. Yani finansal okuryazarlığını fırsata çevirerek kendi refahını sağlamış olur (Karataş, 2017: 1).

Finansal okuryazarlık, bireylerin doğumdan ölüme kadar finansal refahları için elinde bulundurduğu kaynakları etkin bir şekilde kullanması ve yönetmesi olayıdır. Finansal okuryazarlığı oluşturan bileşenler aşağıda şekil üzerinde gösterilmiştir.

² www.fo-der.org/, 06.06.2020.

Şekil 1. Finansal Okuryazarlığın Dört Bileşeni

Kaynak: Hung, Parker ve Yoong, “Defining and Measuring Financial Literacy”, 2009: 5-12.

Finansal okuryazarlık hayatımızın belli bir kesitinde edineceğimiz finansal bir bilgiyi, bu zamana kadar sahip olduğumuz finansal yeteneklerimizle algılayarak ve daha sonra algıladığımız bu bilgiyi yine finansal bilgimiz ile birleştirerek yaşantımızı refaha taşıyacak kararlar alıp finansal davranışımızı oluşturmamızdır.

Amerika’da finansal okuryazarlık uygulaması olan Jumpstart finansal okuryazarlığı, bireylerin hayatta olduğu süre içinde bulunduğu finansal güvencesi için elindeki mali kaynakları en etkili şekilde kullanması olarak tanımlamaktadır (PACFL,2008: 35).

Remund finansal okuryazarlık kavramını kısaca “finansal okuryazarlık, bir kişinin para yönetme yeterliliği ile ilgilidir” diye açıklamıştır. Fakat 2000’den günümüze kadar hazırlanan çalışmaları inceleyerek finansal okuryazarlığın beş kategoride hazırlamıştır (Remund,2010:279):

1. Finansal kavramlara ve tanımlarına dair edinilen bilgi.
2. Finansal kavramlar üzerine iletişim kurabilme becerisi.
3. Bireyin kendi finans durumunu yönetme kabiliyeti.
4. Zamanında etkili ekonomik kararlar alma becerisi.

5. Gelecekte karşılaşılabilecek ihtiyaçlar için planların ileri zamanda en etkili olmasını sağlamak.

Finansal okuryazarlık ile ilgili bir literatür çalışması yaptığımızda araştırmacıların bu kavram için ortak bir tanıma ulaşamadıkları görülmüştür.

Tablo 1. Finansal Okuryazarlık Kavramının Farklı Tanımları

KAYNAK	TANIM
HİLGERT, HOGART ve BEVERLEY (2003)	Finans bilgisidir.
FINRA (2003)	Yatırım yapan birinin, bulunduğu piyasadaki koşulları, araçları ve düzenlemeleri anlama becerisidir.
MOORE (2003)	Kişilerin finans alanında edindikleri yetenek ve bilgilerini uygulamaya koymalarıdır.
MANDELL (2007)	Günümüzdeki finansal kavramları değerlendirerek geleceğe yönelik en çok kar ettirecek tasarruf araçları kullanma becerisidir.
LUSARDİ ve MITCHELL (2007)	En karlı tasarruf araçlarını ve kararları alılabilecek kavramları bilmektir.
LUSARDİ ve TUFANO (2008)	Gün içerisinde alacağımız kararlarda hızlı ve etkili karar verme yeteneğidir.
ANZ BANK (2008)	Parayı kullanırken gerçekçi kararlar verebilme becerisidir.
LUSARDİ (2008)	Temel olan bazı finansal terimleri bilme becerisidir.

Kaynak: Şantaş ve Demirgil, 2015: 48.

Tüm literatür araştırmasının sonucunda elde edilen bu tanımlar neticesinde finansal okuryazarlığı; kişilerin ekonomideki gelişmeleri göz ardı etmeden gereken bilgi ve beceriye erişerek, gelecek için gelir-gider kontrolünü yaparken aynı zamanda tasarruf içinde kontrollü hareket etmesi olarak tanımlanabilir.

2.1.4 Finansal Sorumluluk

Finansal sorumluluk, toplulukların geleceğini belirlediği ve etki ettiği gibi bireylerinde ileri zamanlardaki alacağı ekonomik kararlardaki önemi de büyük paya sahiptir. Bu bağlamda ekonomik kararlar sadece bireyi değil, aileyi ve toplulukları da etkilemektedir (Mason, 2003; 57).

Bu yüzden alınacak kararların geniş çaplı araştırılması ve düşünülmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda devreye finansal sorumluluk girmektedir. Alınacak ve verilecek kararlardan sadece birey olarak etkilenmemekte bunun yanı sıra mevki ve makama göre birçok insanı da etkilemektedir. Finansal okuryazar olan bireyler ise bu sorumluluklarını bilerek kimseye güçlüğe düşürmeyecek şekilde davranmaktadırlar.

2.1.5 Finansal Davranış

Finansal davranış, kişilerin borçlanma halindeki durumlarının kontrollerini, tasarruf veya yatırım yapan bireylerin ellerinde bulundurdukları parayı en etkili şekilde çevirebilmeleri ile ilgili bir terimdir (Kanmaz, 2018: 15).

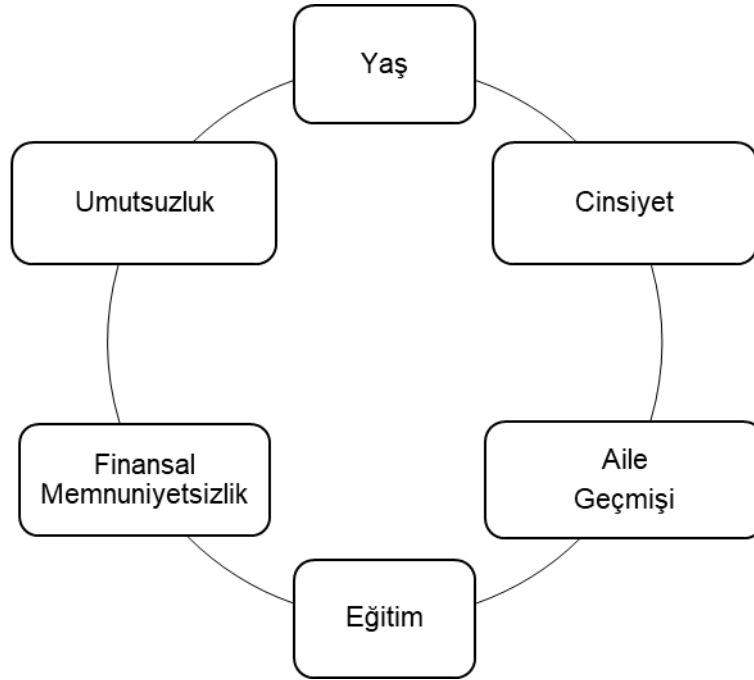
Birçok açıklaması olan finansal davranış kişilerin kendi ekonomik durumlarını ne şekilde yönetebileceğine dair açıklamalarda bulunur. Hayat boyu bireyin karşısına çıkacak ekonomik kaynakları elde ederek onlardan en üst düzeyde fayda sağlamak ve bu olayı finansal davranışa eklemektir (Mien ve Thao, 2015: 1-4).

Finansal davranışı anlayabilmek adına yapılan çalışmalarda bireylere bazı sorular yönlendirilip kendi için numaralandırılması istenmektedir. Bu sorulardan birkaçı şu şekildedir (Danes ve Haberman, 2007: 56):

- Parayı kullanırken bir dur noktam vardır.
- Hayatımda neyin ihtiyacım olduğunu, neyin istediklerim olduğunun bilincindeyim.
- Etrafımdaki insanlar ile ekonomi hakkında konuşup, kendi bilgilerimi paylaşıyorum.
- Ödemelerimin zamanlarını bilip ona göre hareket ederim
- Hedeflerime kavuşmamda ekonomik planlarımın yardımını görürüm.
- Alışveriş sırasında fiyatlara mutlaka bakıp karşılaştırarak alırım.

2.2 Finansal Okuryazarlığı Etkileyen Faktörler

Finansal okuryazarlığı derinden incelemek ve anlamak için bu kavramı hangi faktörün etkilediğini bilmek gerekmektedir. Bu faktörlerin bazıları bireylere doğuştan verilmişken bazıları ise hayatın bize farklı zamanlarda önümüze sunduğu faktörlerdir.

Şekil 2. Finansal Okuryazarlığı Etkileyen Faktörler

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

2.2.1 Yaş

Almenberg ve Säve-Söderbergh(2011) çalışmasında bireylerin yaşları ile finansal okuryazarlığın arasında pozitif bir ilişki olduğunu ve 35-50 yaşları arasında finansal okuryazarlık düzeylerinin olabilecek en yüksek seviyesinde olduklarını sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanı sıra yaşlı bireylerde finansal okuryazarlık seviyesinin düştüğünü ve 65 yaşından itibaren bu seviyelerin en düşük seviyeye geldiği sonucuna varılmıştır.

2.2.2 Cinsiyet

Araştırmalar sonucunda yapılan anketlerde erkek katılımcıların kadın katılımcılardan daha iyi sonuçlar çıkardığı görülmektedir (Goldsmith ve Goldsmith, 1997; Lusardi ve Mitchell, 2006; Mandell, 2008; Monticone, 2010; Almenberg ve Säve-Söderbergh, 2011).

Bireysel harcama, vergi, birikim yapma gibi ekonomik alanlarda erkeklerin kadınlara oranla daha detaylı bilgileri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. (Chen ve Volpe, 1998)

2.2.3 Eğitim

Eğitim düzeyi yüksek olan bireylerin finansal okuryazarlık durumları, eğitim düzeyi düşük olan bireylere göre daha üst seviyede çıkmaktadır (Béres ve Huzdik, 2012).

Bir konu hakkında birey her zaman ne kadar bilirse o kadar doğru adımlar atar ve kararları ile doğru sonuçlara ulaşabilir. Finansal okuryazarlık için alınan eğitimde, zaman içerisinde edinilen bilgi ve becerilerin yanına eklenerek ekonomi alanında alınacak kararların daha iyi sonuçlar çıkarmasına yardımcı olacaktır.

2.2.4 Aile Geçmişi

Aile geçmişini önceki başlıklarda incelenen yaş ve eğitimin bir sonucu olarak görülebilir. Bu anlamda bireyler aileden kazandıkları bilgi birikimine hayatın çeşitli

zamanlarında yaşadığı tecrübelerini ve eğitimlerini ekleyerek onlarda bu kazanımlarını ileride kurduğu aileye yansıtacaktır.

Bireylerin aile geçmişleri ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasında pozitif bir ilişki bulunmaktadır. Özellikle aile bireyleri arasından annenin almış olduğu eğitim düzeyi, çocuklara bırakılacak yatırımlar ve tasarruflar finansal okuryazarlığı belirlemektedir. İleri zamanlarda ise çocukların bu yatırım ve tasarrufları nasıl kullanıp, yöneteceği ise yine finansal okuryazarlık düzeyine bağlıdır (Lusardi vd., 2010: 14).

2.2.5 Finansal Memnuniyetsizlik

Memnuniyetsizlik kavramı finansal okuryazarlık için değerlendirilirse bazen iyi bazen ise kötü sonuçlar doğurabilmektedir. Refah seviyesi iyi bir hayata kavuşmak için kullanırsa iyi sonuçlar doğurabileceği gibi, eğer ki bu memnuniyetsizlik umutsuzluğa yol açarsa kötü sonuçlar doğurabilir.

Finansal memnuniyet bireylerin yaşamlarının devamı ve refah seviyeleri yüksek bir hayat sürmeleri için yardımcı olmaktadır (Murphy, 2013: 74).

2.2.6 Umutsuzluk

Finansal okuryazarlık seviyesi düşük olan bireyin bu seviyeyi yükseltmek için yapacağı tüm eylemlerin bir etki göstermeyerek sonucu değiştirmeyeceği düşüncesine kapılması bu seviyeyi daha da olumsuz etkilemektedir. (Murphy, 2013).

2.3 Finansal Okuryazar Olma Bileşenleri

Finansal okuryazarlık kapsamında, ABD’de bir kurul tarafından hazırlanan ve bir bireyin finansal okuryazar sayılabilmesi için bilmesi gereken bazı terimler aşağıda verilmiştir (PACFL,2008:36-37):

- Finansal kurumlar ve piyasa sistemini bilme
- Nakit para yönetimi ve bunun devamını getirebilme
- Gelire göre ve ihtiyaçlar doğrultusunda harcama planı yapabilme
- Gelecek bir tarihte beklenmedik anlar için belirli fon oluşturma
- Ev alabilme ve kiralayabilme
- Ekonomide bulunan risklerin çeşitlerini bilme
- Dolandırıcılık olaylarından korunma
- Yatırım yaparken getirisine ve riskine bakarak yapma
- İleri yaş için emeklilik planı yapma
- İstenmedik durumlar için sigorta yapma

Finansal okuryazar olabilmek için taşınması gereken beceriler 3 gruba ayrılabilir:

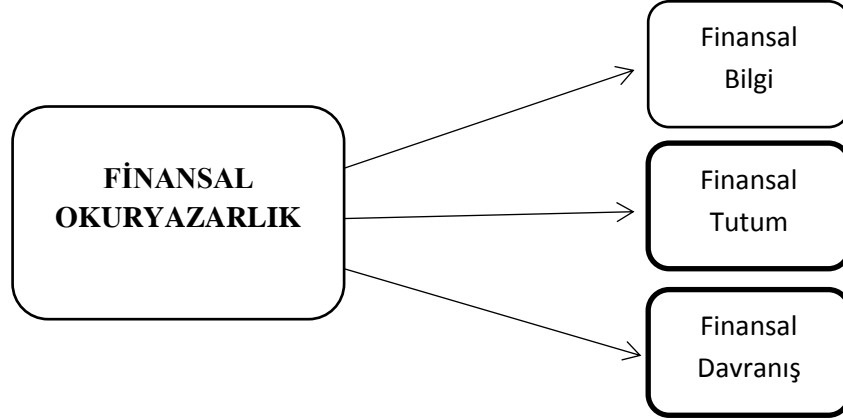
- Finansal bilgiye ulaşma yeteneği
- Ulaşılan bilgiyi değerlendirme yeteneği
- Değerlendirilen bilgiyi doğru karar vermede kullanabilme yeteneği

Tablo 2. Literatürdeki Bazı Finansal Okuryazarlık Bileşenleri

FİNANSAL OKURYAZARLIK BİLEŞENLERİ	ARAŞTIRMACI VE YILI
<ul style="list-style-type: none">• Bütçeleme• Tasarruf• Borç yönetimi• Finansal çalışma• Bankacılık hizmetleri	Microfinance OOpurtunities-2005
<ul style="list-style-type: none">• Emlak yönetimi• Günlük finansal kararlar ve bütçeleme	Kershaw&Webber-2008

<ul style="list-style-type: none"> • Parasızlık yönetimi • Borç yönetimi • Kaynak desteği 	
<ul style="list-style-type: none"> • Basit para değeri • Satın alma gücü • Kişisel finans muhasebesi • Tasarruf hesapları • Hisse senedi ve bono • Sigorta çeşitleri 	Huston-2010
<ul style="list-style-type: none"> • Basit finans • Kişisel finansı bütçeleme • Kişisel tasarruf • Borçlanma çeşitleri • Kişisel yatırımlar 	Remund-2010
<ul style="list-style-type: none"> • Faiz oranlarını istenilen düzeyde hesaplayabilme • Enflasyonu kavrayabilme • Riskin dağıtımını kavrama 	Lusardi&Mitchell 2008 - 2011a - 2011b – 2013
<ul style="list-style-type: none"> • Finansal bilgi • Finansal tutum • Finansal davranış 	Atkinson&Messy-2012

Kaynak: (Demir, Kaderli ve Özdemir, 2016, s. 9)

Şekil 3. Finansal Okuryazarlığın Bileşenleri

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

2.3.1 Finansal Bilgi

Finansal bilgi, genel olarak aslında bilgi kelimesinin türüdür. Finans ile doğrudan ilişkisi mevcuttur. Finansal bilgiyi iki değişik açıdan incelemek mümkündür. Makroekonomik açıdan finansal bilgiye bakacak olursak bize bir ülke ekonomisinin genel hatlarını içeren bilgiler verir. Mikroekonomik açıdan bakılırsa eğer ekonomiye katkıda bulunan tüm bireylerin, işletmelerin, kurumların vs. yapısının çeşitli özelliklerine ulaşılabilecek bilgiler vermektedir (Özdemir, 2011: 9).

Kişiler hayatlarında uygulayabileceği finansal kararlarında veya karşılaştıkları ekonomik olaylarda finansal bilgiyi kullanma ihtiyacı duyarlar. Bireyleri finansal okuryazar olarak tanımlayabilmek için faiz çeşitleri, getiri, risk durumları, yatırım, sigorta veya gelir gibi en temel ekonomik bilgileri bilmesi istenir (Alkaya ve Yağlı, 2015: 587).

Yatırım sahipleri finansal bilgiler ile en mantıklı şekilde yatırım yaparsa, küçük oranda bile yatırım yapsa oldukça büyük çapta yarar görebilmektedir. Yani finansal okuryazar bireyler hem hayatlarındaki riski olabildiğince en aza çekerken hem de elde edeceği karlılığı en üst seviyeye çıkarabilmektedir (Karataş, 2017: 9).

Finansal bilgi, ekonomi üzerine yapılan haberlerin takip edilmesinde, ekonomide sunulan ürün ve hizmetleri kullanmada ve bunu davranışa dökebilmede gerekli olan unsurlardan biridir (OECD, 2017: 15).

2.3.2 Finansal Tutum

Finansal okuryazarlık için önemli olan bir unsurda tutumlardır. Bu doğrultuda kişilerin gelecek zamanlar için tasarruf veya yatırım noktasındaki tutumları olumsuz yönde olacakları düşünülmektedir. Bunu davranışa yansıttığı zaman ve önüne tasarruf veya yatırım fırsatı çıktığında da yapmama şeklinde davranışa yol açacağı görülebilir. Yine aynı şekilde ihtiyaçların ve isteklerin önceliğini değerlendirememesi, aniden ortaya çıkabilecek durumların olabileceğini önceden düşünememesi gibi tutumlar sergileyen bireylerin kendilerine ekonomik bir yol çizmeleri çok nadir görülmektedir (Atkinson ve Messy, 2012).

Finansal tutum, kişilerin finansal bilgiye ulaştıktan sonra onu davranışa yönlendirecek bir unsurdur (OECD, 2017: 39).

Finansal tutum derecelerini ölçmek amacıyla G-20 ülkelerinde yapılan anket sonucu Türkiye için hazırlanan kısmında:

- %80'e yaklaşık oranın paranın harcanması için olduğunu söylediği,
- %45'e yakın oranda tasarruf yapmanın insanları mutlu etmediğini söylediği,
- %55'e yakın bir kısmının ise bugün için yaşadıklarını söylediği sonucuna ulaşılmıştır (OECD, 2017: 40).

Bireylerin parayı öncelikle ihtiyaçlarında kullanması, ileri zamanlar için birikim yapma durumlarında önceden tecrübe ettiği olaylardan sonra davranışlarını daha dikkatli yaptığı görülmektedir. Finansal okuryazar kişiler harcama yaparken fiyatları karşılaştırarak gelir durumuna göre harcama yapmaktadır. Aynı zamanda tutum sahibi bireyler sadece bugün için değil ileri zamanları düşünerek ebeveyn olarak çocuklarına olabilecek en iyi eğitimi alması için imkân sunarken, ailesi içinde iyi koşullar sağlamak amacıyla tasarruf yapmaktadır (Şahin ve Barış, 2017: 82).

2.3.3 Finansal Davranış

Davranış, kişilerin etrafına karşı verdiği tepkilerin tamamıdır. Verilen tepkiler bilgi, beceri, tecrübeler ve daima yapılan alışkanlıkların bütünüdür. Bunun yanı sıra çevrenin sunduğu şartlar çerçevesinde bu tepkilere yön verilmektedir (Sabuncuoğlu ve Tüz, 2013: 37).

Birçok tanımı bulunan finansal davranış, kişinin kendi ekonomik durumuna ne şekilde yön vereceğini anlatmaktadır. Bireylere sunulan kaynaklara ulaşmak, kullanıp fayda görmek finansal davranışlar arasında sayılmaktadır. Yani bireyin amacı doğrultusunda girişimde bulunması olarak ifade edilmektedir (Mien ve Thao, 2015: 1-4).

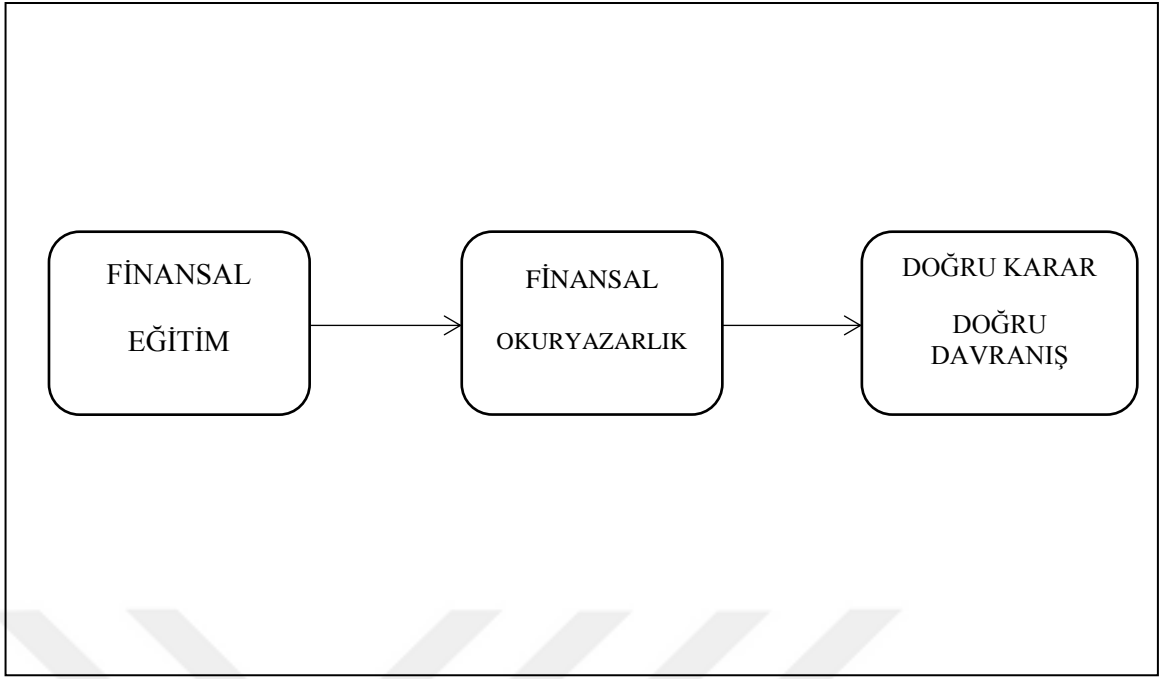
Finansal davranış, paranın nereye, ne kadar, ne zaman harcamanın planını yapan bireylerin davranışlarıdır. Nakit ile harcama yapma, çekilen krediler ve yapılan yatırımlar finansal davranışları oluşturmaktadır (Xiao, 2014: 70).

Ekonomi hakkında bilgi sahibi olmak ile finansal davranış arasında ilişki olduğu görülmektedir. Aynı zamanda finansal davranış sergileyen kişilerin tekrardan bilgi düzeylerini artırabileceği gözlemlenmektedir. Yani aralarında çift yönlü etkileşim bulunmaktadır (Hilgert vd., 2003: 321)

2.4 Finansal Okuryazarlık Eğitimi

Finansal eğitim, bireyin seçimlerini daha dikkatli ve bilinçli bir şekilde yapmak, herhangi bir ihtiyaç anında başvuru yapılması gereken yeri bilmek ve ekonomik alanda önüne çıkan fırsatları değerlendirmek gibi amaçları yerine getirmeyi sağlayan süreçtir (OECD, 2005).

Finansal eğitimin temel amacı finansal ürünlere ulaşmaya kolaylık sağlarken, verilecek olan bilgilerle daha da bilinçlenerek kararlar almayı sağlamaktır (TCMB, 2011, s.79).

Şekil 4. Finansal Eğitim Diyagramı

Kaynak: (Willis, 2008)

OECD'nin finansal eğitim için yaptığı tanımlaya göre, kişilerin ekonomik ürün ve finansal kavramlar için algısını geliştiren, bilgi veren ve öğrenmesinde yardım ederek finansal refahlarında iyileşme sağlayan süreçtir.³

Finansal konular hakkında verilen eğitimler, ekonomide anlaşılması karmaşık halde olan ürün ve hizmetleri anlaşılır kılmak, yapacağı seçimleri doğru ve bilinçli yapılmasını sağlamak amacı ile eğitim alınan zaman dilimidir (Reiss, 2004).

Tablo 3. Finansal Eğitimin Öncelikli Temaları

1-Tasarruf	4-Bankacılık Hizmetleri
<ul style="list-style-type: none"> • Tasarrufun hayatımızdaki önemi ve önceliği • Tasarruf yapmak için disiplin yolları 	<ul style="list-style-type: none"> • Para gönderme-alma için kullanılacak servisleri • Elektronik ve mobil bankacılık

³ www.tcmb.gov.tr, 2011: 79.

<ul style="list-style-type: none">• Tasarruf yaparken kullanılabilir araçları <p>2-Finansal Planlama</p> <ul style="list-style-type: none">• Ekonomik olarak hedefleri planlama• Harcama yaparken bilincinde olma ve kayıt tutma• Bütçe hazırlama ve doğru kararlarda kullanma <p>3-Borç ve Kredi Yönetimi</p> <ul style="list-style-type: none">• Gerçek sebeplerle borçlanma• Borçlanmak için uygun zamanı• Borçlanmak için uygun olan miktarı• Ödeme gücünün üzerinde olabilecek borçlanmadan kaçınma yolları• Kredi kullanırken nasıl değerlendirme ve tercih yapılacağı• Krediyle alakalı temel terimler ve kredi çeşitleri	<ul style="list-style-type: none">• Tüketiciye sunulan finansal hizmet ve araçlar <p>5-Yatırım</p> <ul style="list-style-type: none">• Önüne çıkan yatırım fırsatlarını uygun zamanda ve koşulda değerlendirme• Yatırımların ne şekilde tercih edilmesi gerektiği• Alınan risk ile getireceği getiri arasında yapılacak karşılaştırmayı
---	--

Kaynak: Nelson ve Wambugu, “Financial Education in Kenya”, 2008: 2-20.

Finansal eğitimin başarı ile arasında pozitif yönlü ilişki bulunmaktadır. Bireylerde başarı seviyesinin artması ile davranışlarında bazı farklılıklar ortaya çıkarabilir. Bunlar (Gökmen, 2012: 21);

- Bireyler kısa dönemli planlarının yerine daha uzun dönemli kararlar almaya yönelirler.
- Daha çok finansal ürün bilgisi öğrenme çabasına girerler.
- Önlerine çıkan her ihtiyaç için kredi kullanmak yerine harcamalarını kontrol etmeye çalışırlar.
- Borçlarını zamanında ödemeye çalışırken, borcu borç ile ödememeye çalışırlar.
- Getirdiği getiri ile riski düşünerek kararlar alırlar.

Finansal eğitim, ekonomik fırsatlardan yararlanmak isteyen bireylere kullanım bilgilerini aktarma ve aktarılan terimlerin kişi tarafından tanımlama yeteneği kazandırmayı amaçlayan süreçtir (Lusardi ve Mitchell, 2007: 36).

Verilen bu eğitimlerin sonunda en etkili sonucu görebilmek için dikkat edilmesi gereken bazı noktalar vardı. Bunlar;

- Kafa karıştırıcı halde olan ekonomik terimlerin en basit hale indirilmesi
- Her katılımcının kültürüne yönelik eğitim verilmesi
- Programı hazırlarken en etkili olacak şekilde hazırlanması
- Bilgi seviyelerine ayırarak farklı düzeylerde eğitim verilmesi

Sermaye Piyasası Kurulu(SPK) ile Dünya Bankasının birlikte hazırladığı çalışma olan “Türkiye Finansal Yeterlilik Araştırması” ülkemiz için çokta olumlu sonuçlar gösteremediğimizi söylemektedir. Bu aleyhimize olan durumu belli yaşa gelmiş her bireye eğitim vererek aşılabileceği düşünülmektedir.

2.5 Finansal Okuryazarlık İle İlgili Literatür Araştırması

Danes ve Hira (1987) çalışmada öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyini belirlemek amacıyla Iowa State Üniversitesi’nde 323 öğrenciye anket yapmış ve kredi kartı, sigorta, bireysel krediler gibi temel finans terimlerini test etmişlerdir. Araştırma sonucunda erkeklerin kadınlara göre daha fazla bilgiye sahip oldukları ve üst sınıflara geçildikçe finansal okuryazarlığın seviyesinin arttığı sonucuna varılmıştır.

Volpe vd. (1996) tarafından öğrencilerin yatırıma ilişkin finansal okuryazarlık düzeyi incelenmesi amacıyla hazırlanan çalışmada 454 adet öğrenciye anket uygulanmıştır. Sonuç olarak, öğrencilerin ekonomik yatırımlar için bilgisinin düşük olduğu görülmüştür. Ayrıca erkek öğrenciler kadın öğrencilere göre, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde (İİBF) eğitim gören öğrenciler diğer eğitim bölümlerindeki öğrencilere göre bu konuda daha bilgili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Chen ve Volpe (1998)'nin üniversite öğrencileri üzerinde yapmış oldukları çalışmada öğrencilerinin cinsiyet, yaş ve eğitim değişkenlerinin finansal okuryazarlıkla ilişkisini araştırmışlardır. Çalışmanın sonucunda cinsiyet değişkeninin finansal okuryazarlık ile arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık olduğunu saptamışlardır.

Beal ve Delpachitra (2002), Avustralyalı öğrencilerin finansal okuryazarlığını ölçmek amacıyla hazırlanan çalışmada, öğrencilerin finansal konularda yüksek oranda becerikli ve bilgili olmadıklarını sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca gelir düzeyi yüksek daha önce iş deneyiminde bulunan öğrencilerin diğer öğrencilere oranla finansal okuryazarlık düzeylerinin yüksek olduğu tespit etmişlerdir.

Chen ve Volpe (2002) tarafından kişilerin finansal okuryazarlığını incelemek amacıyla hazırlanan çalışmada 924 adet üniversite öğrencisine anket uygulamışlardır. Çalışma sonucunda finansal okuryazarlık konusunda kadınların erkeklere göre daha az bilgiye sahip olduğu ve bilgi seviyesi düşük olan öğrencilerin yanlış görüş, tutum ve yanlış davranışta buldukları tespit edilmiştir.

Hogart (2002), ABD'deki yetişkinlerin finansal okuryazarlık düzeylerini ölçmek amacıyla 28 soruluk bir anket kullanılmıştır. Çalışma sonucunda daha düşük eğitilmiş bireylerin ve daha geliri daha düşük bireylerin daha az bir düzeyde finansal bilgiye sahip olduklarını sonucuna ulaşılmıştır.

Cude vd. (2006) çalışmalarında üniversite öğrencilerinin finansal bilgiyi nerde nasıl kazandıklarını incelemek amacıyla araştırılmıştır. Sonucunda çocukların finansal okuryazarlık seviyesinde ebeveynlerin önemli bir rol oynadıkları ve bu becerileri daha da artırmak amacıyla hem bireyin hem de ebeveynlerin bir finans kursuna dahil olmaları gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca ebeveynlerin çocukları ne kadar erken yaşlarda finansal konularda bilinçlendirmeye başlarsa ilerisi için daha bilinçli bireylerin yetişmesinin temelleri atılır.

Worthington (2006), yetişkinlerin finansal okuryazarlık seviyesini belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada logit regresyon modelini kullanmıştır. Çalışma sonunda finansal okuryazarlık seviyesi kırsal yerlerde yaşayanların, 50-60 yaş grubundan daha yüksek yaşlarda, çalışmayanlarda, bayanlarda ve İngilizce bilmeyenlerde düşük olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Er ve Taylan (2007) tarafında lise öğrencilerinin finansal okuryazarlık konusunu incelemek amacıyla hazırlanan çalışmada Trabzon Orta hisar ilçesinde yer alan 9 faklı lisede öğrenim gören 840 adet öğrenciye anket yapılmıştır. Analiz sonucunda öğrencilerin finansal gelişmelere ilgisiz olduğu olanlarında ilgisinin düşük olduğu ve temel finansal terimler için bile bilgi düzeylerinin düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Lusardi (2008) çalışmasında karışık halde olan finansal araçların bireyler tarafından doğru algılanıp algılanmadığı üzerine araştırma yapmıştır. Sonucunda, krediye kolay bir şekilde erişildiği, finansal okuryazarlığın kadınlarda ve gençlerde düşük seviyede olduğu, finansal okuryazarlığın karar verme süresini ve sürecini etkilediği, okuryazarlık düzeyinin düşük olmasının sebebinin eğitim olduğu ve bunun bir eğitimle üst seviyelere gelebileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Kotze ve Smit (2008) tarafından finansal okuryazarlık düzeyinin ölçülmesi amacıyla hazırlanan çalışmada 286 adet işletme öğrencisi anket yapılmıştır. Çalışmanın sonucunda, Güney Afrika'da para yönetimi becerileri, kabiliyet ve daha fazla finansal bilgi için finansal eğitimin şart olduğu ve yanıt verenlerin güven eksikliği yaşadığı sonucuna varılmıştır. Ayrıca bu finansal okuryazarlığın düşük olmasının yeni girişimlerin finansal yönetimi başarısız olarak etkileyebileceği düşünülmektedir.

AMFA (2009) tarafından 1207 kişiye yapılan ankette kadınlar, geliri düşük bireylerin, emekli bireylerin ve kırsal alanlarda yaşayan bireylerde finansal okuryazarlık seviyelerinin düşük olduğu ve bunun da eğitim düzeyi ile doğru orantılı olduğu bulunmuştur.

Lusardi ve Mitchel (2009) tarafından finansal okuryazarlık ve emeklilik planlamasının arasındaki ilişkiyi değerlendirmek amacıyla yürütülen çalışmada 989 kişiye anket uygulanmıştır. Sonuç olarak finansal bilgi seviyesi daha yüksek olanların emeklilik planlaması yapmaya daha önem verdikleri sonucuna varılmıştır.

Tamimi ve Kalli (2009) Birleşik Arap Emirlikleri'nde yapmış oldukları araştırmada yüksek gelir düzeyi ve eğitim seviyesine sahip, bankacılık-finans veya yatırım alanlarında

çalışan bireylerin diğer insanlara oranla daha yüksek finansal okuryazarlık noktasında olduğu saptanmıştır.

Jorgensen ve Savla (2010), çalışmada genç bireylerin finansal okuryazarlığında ebeveynlerin etkisi araştırılırken 420 adet üniversite öğrencisine anket yapılmıştır. Sonucunda finansal okuryazarlıkta ebeveyn etkisinin finansal tutum üzerinde orta derecede bir etkisi olduğu sonucuna varılmıştır.

Temizel (2010) tarafından mavi yakalı çalışanların finansal okuryazarlık düzeyini belirlemek amacıyla hazırladığı çalışmada Eskişehir ilinde çalışan 1452 adet mavi yakalıya anket yöntemi uygulanmıştır. Sonucunda finansal okuryazarlık düzeyinin düşük olduğu bulunduğu ve ancak bir finansal okuryazarlık eğitim programı ile başarı elde edilebileceği sonucuna varılmıştır.

Lusardi vd. (2010) 7417 kişiye uyguladıkları anketin sonucunda finansal okuryazarlık düzeyinin genç nesiller arasında düşük olduğunu sonucuna varılmıştır. Yetişkin bireylerin üçte birinin faiz oranları, enflasyon ve risk çeşitleri hakkındaki bilgilerinin düşük olduğu saptanmıştır. Ayrıca finansal okuryazarlığın demografik özellikler ve ailenin geçmişi arasında pozitif ilişkisi olduğu belirlenmiştir.

Pahnke ve Honekamp (2010) çalışmalarında Almanya'da yaşayan bireylerin, finansal okuryazarlığının emeklilik düşünceleri incelenmiştir. Çalışma sonucunda ortalamanın üstünde gelir sahibi olan hanelerin emeklilik planlaması yaptığı ve finansal okuryazarlığın emeklilik planlaması üzerinde olumlu bir etkisi olduğu tespit edilmiştir.

Temizel ve Bayram (2011) İktisadi ve İdari Bilimler öğrencilerinin temel düzeyde finansal okuryazarlık seviyesi belirlenmek amacıyla hazırlanan çalışmada öğrencilerin finansal durumlarını yönetimleri sorulduklarında kendilerini olduğundan daha başarılı olarak algıladıkları görülmüştür.

Almenberg ve Soderbergh (2011) çalışmada finansal okuryazarlık ve İsveçli bireylerin emeklilik planlaması arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Sonucunda finansal okuryazarlık düzeyinin yaşlılar, kadınlar, eğitim seviyesi düşük bireyler ve geliri düşük bireylerin finansal okuryazarlık düzeyinin düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Roij vd. (2011) çalışma borsaya katılan bireylerin finansal okuryazarlılığı ölçmek amacıyla hazırlanmıştır. Sonucunda, katılımcıların çoğunluğu temel finansal kavramlarını

bildikleri ve bunun yanında bireylerin; tahvil ve hisse senetleri, tahvil fiyatları ve faiz oranları gibi daha üst bilgileri de bildikleri tespit edilmiştir.

Sekita (2011) çalışma Japonya’da finansal okuryazarlık belirlenmek ve finansal okuryazarlığın emeklilik planı ile arasındaki ilişkisini ortaya koymak amacıyla çalışmasını hazırlamıştır. Sonucunda tuhaf bir şekilde Japonya’da finansal okuryazarlık oldukça düşük olduğu, bunların ise eğitim seviyesinin düşük olduğu bireyler ve gençler olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Ayrıca finansal okuryazarlığın yüksek olanların emeklilik planlarıyla daha alakalı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Robb (2011) çalışmasında üniversite öğrencilerinin finansal bilginin kredi kartı üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla hazırlanmış olduğu çalışmada anket kullanmıştır. Sonucunda kredi kartı şirketlerinin üniversite öğrencilerini kaçırmak istemedikleri, üniversite öğrencileri için kredi kartlarının bir yaşam biçimi haline geldiği fakat doğru şekilde kullanılması için daha çok finansal bilgi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Sayılr vd. (2012)’in yapmış oldukları çalışmada katılımcıların finansal okuryazarlık düzeyi ile demografik özellikleri (cinsiyet, yaş ve medeni durum) arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

Araz (2012) tarafından yapılan araştırma finansal okuryazarlığın kredi kartı davranışı ve tutumu üzerindeki etkisi incelenmek amacıyla farklı şehirlerde 2576 kişiye anket uygulanmıştır. Sonucunda kişilerin finansal okuryazarlıklarının ve bilgilerini finansal eğitimle daha da iyi bir seviye getirmeleri durumunda kredi kartı problemlerinin azalacağını sonucunu ortaya koymuştur.

Yasmin, Kouser, Hassan ve Ahmad (2014) çalışmada ekonomik okuryazarlığın düzeyini belirlemek amacıyla Pakistan’ın Pencap eyaletinin güney kesiminde yer alan üniversitedeki 200 öğrenciye anket yöntemi uygulanmıştır. Araştırmanın sonucunda demografik özelliklerin önemli derecede ilişkisi olduğu bunun yanı sıra ebeveynin eğitiminin, öğrencinin eğitiminin etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ergün vd. (2014) tarafından Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü öğrencilerinin finansal okuryazarlık tutum ve davranış düzeylerini belirlemek amacıyla yapılmış olan bir çalışmada gelir durumu ile finansal okuryazarlık düzeyi arasında anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır.

Ünal ve Düğer (2015) tarafından yapılan çalışmada finansal okuryazarlık ile medeni durum ve cinsiyet değişkeni arasındaki ilişkiyi incelemişler ve çalışmanın sonucunda medeni durum ile finansal okuryazarlık arasında anlamlı farklılık tespit edilememiştir.

Öztürk ve Demir (2015) tarafından Süleyman Demirel Üniversitesi'nin akademik personellerinin finansal okuryazarlık ve para yönetimleri üzerine yapılmış olan araştırmada gelir durumunun arttıkça finansal okuryazarlık seviyesinin de arttığı saptanmıştır.

Barmaki (2015) tarafından Hacettepe Üniversitesi öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerini ölçmek amacıyla yapılmış olan bir araştırmada gelir durumu ile finansal okuryazarlık arasında bir farklılaşma tespit edilmemiştir.

Fettahoğlu (2015) tarafından Kocaeli'nde bulunan hane halklarının finansal okuryazarlık düzeyinin belirlenmesi ve aile bütçesinin yönetimi konusunda bilgi ve davranışlarını belirlemeye çalışmak amacıyla hazırlanan çalışmada ANOVA testinden yararlanılmıştır. Sonuç olarak finansal okuryazarlık açısından temel seviyede bilgiye sahip oldukları ancak karmaşık ve bilgi bilmeyi gerektiren araç, ürün ve teknikler konusunda yetersizliklerin oldukları ve hane halkı açısından yatırım araçlarını tanıma ve yatırım yapma konusunda bilgi eksikliğinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Hindistan'da çalışan gençlere yönelik yapmış oldukları araştırmalarda Agarwalla vd. (2015), eğitim düzeylerinin düşük olmasının düşük finansal okuryazarlık düzeyine sebep olduğu belirtilmiştir.

Gutnu ve Cihangir (2015) çalışmada finansal okuryazarlık seviyesinin paranın kullanımı ve yönetimi davranışını nasıl etkilediğini ölçmek amacıyla anketi 144 adet kişiye uygulamıştır. Araştırma sonucunda, kredi kartı ve internet bankacılığını bireylerin çoğunun kullandığı ve harcamalarını kontrol ettikleri ve düzenli yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Baysa ve Karaca (2016), çalışma banka müşterilerinin finansal okuryazarlıklarının ölçülmesi amacıyla hazırlanmıştır. Araştırmalarının sonucunda finansal okuryazarlık seviyesi kırsal yerde yaşayan müşterilerin oldukça düşük, ticarete bulunan müşterilerin yüksek ama genel anlamda finansal okuryazarlık seviyesine bakıldığında düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yardımcıoğlu ve Yörük(2016)'ün yapmış olduğu araştırmada çalışan bireylerin yaş, gelir durumu ve eğitim durumu ile finansal okuryazarlık arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki tespit edildiği sonucuna varılmıştır.

Ceylan ve Korkmaz (2016) tarafından yapılan çalışmada finansal tüketicilerin medeni durum değişkeni ile finansal okuryazarlık alt boyutları olan ilgi, algı, harcama ve tutum arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Çolak (2017) tarafından Bandırma ilçesindeki mühendislerin finansal okuryazarlık ve para yönetim kabiliyetlerinin incelenmesi amacıyla hazırlanan bu çalışmada Kruskal Wallis testi, Mann-Whitney U testi ve Ki Kare bağımsızlık testinden yararlanılmıştır. Sonuç olarak mühendislerin büyük bir kısmının finansal okuryazarlık eğitimi almadığı ve bu alanda büyük oranda eksikliğin var olduğuna sonucuna ulaşılmıştır.

Parmaksız ve Oymak (2017) araştırmalarında Meslek Yüksekokullarında görevde bulunan öğretim görevlilerinin, finansal okuryazarlık seviyeleri incelemek amacıyla 80 kişiye anket uygulamıştır. Çalışma sonucunda öğretim görevlilerinin büyük oranda finansal olaylara karşı ilgi düzeyinin düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Şaroğlu (2018) tarafından Tunceli ilinde bulunan kamu çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeyinin belirlenmesi amacıyla hazırlanan çalışmada T testi, tek yönlü varyans analizi, Tukey ve LSD testlerinden yararlanılmıştır. Sonuç olarak kadınların erkeklere göre yatırım konusuna daha çok önem vermekte olduğu, yaş ilerledikçe bireylerin bankacılık konularında bilgi seviyelerinin de arttığı ve eğitim seviyeleri arttıkça finansal düzeylerinin de arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Kandemir (2018) tarafından finansal tüketicilerin finansal okuryazarlık durumunu belirlemek amacıyla hazırlanan çalışmada anketler SPSS 20 istatistik ile değerlendirilmiştir. Sonuç olarak Adana'nın Çukurova bölgesine bağlı işletmelerin, esnafların, emeklilerin finansal okuryazarlık seviyeleri düşük çıkmıştır. Bu durumun ortaya çıkmasında, yeteri bilgiye sahip olunmaması, gelecek kaygısı, gelirlerinin günlük yaşamlarına yetersiz kalması ve “finansal okuryazarlık” kavramının ülkemizde hala yeteri kadar popüler hale gelmemesi gibi sonuçlara ulaşılmıştır.

Gündüzalp (2018) tarafından hane bireylerinin borçlanma durumunun incelenmesi amacıyla hazırlanan çalışmada Ki Kare, Tek Yönlü Varyans analizi ve Pearson Korelasyon

analizinden yararlanılmıştır. Sonuç olarak finansal okuryazarlık düzeyinin düşük olmasının sonucu olarak borçlanma düzeyini artırdığına ulaşılmıştır.

Timur (2018), finansal okuryazarlığın üniversite öğrencileri üzerindeki etkisini ölçmek amacıyla hazırlanan çalışmada 100 öğrenciye anket uygulamıştır. Araştırmanın sonucunda, finansal bilgilerin en çok aileden kavrandığını, gelişmelerin en çok internet ve televizyon ile takip edildiği ve finansal terimlere ilişkin bilgilerin bilme oranının düşük olduğu sonuçlarını varılmıştır.

Potrich, Vieira ve Kirch (2018), çalışmada finansal okuryazarlık seviyesinin belirlenmesi isteğiyle cinsiyet farklılıklarını analiz ederken Brezilya’da 2485 kişi üzerinde anket yöntemini kullanmıştır. Sonuç olarak, finansal okuryazarlık ile cinsiyet arasındaki ilişki olduğunu ve erkeklerin okuryazarlık oranı kadınlara oranla daha fazla olduğu ve bekar insanların evlilerden daha düşük finansal okuryazarlık düzeyine sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Durmuşkaya ve Kavas (2018)’ın yapmış olduğu araştırma sonuçlarına göre eğitim durumu ile finansal okuryazarlık düzeyi arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Eğitim düzeyinin arttıkça finansal okuryazarlık düzeyinin de artmakta olduğu görülmektedir.

Öcal (2019) tarafından Ankara ilinde finansal okuryazarlık ve bireylerin tasarruf davranışlarını ölçmek amacıyla hazırlanan çalışmada T testi, ANOVA testi ve Korelasyon testinden yararlanılmıştır. Sonuç olarak finansal açıdan incelendiğinde bilgi seviyesi ile tasarruf davranışı ve bazı demografik özellikler arasında ilişkinin anlamlı olduğu ve yüksek finansal bilgiye sahip olan bireylerin tasarruf davranışı sergilemede eğitime ihtiyaç duyduğu sonucuna varılmıştır.

Kıran (2019) tarafından Batı Akdeniz’de finansal okuryazarlığın risk alma eğilimine ve belirsizliğe karşı toleransta etkisi araştırılmak amacıyla hazırlanan çalışmada Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro Wilk testi, Barlett Küresellik testi, T testi ve Scheffe testinden yararlanılmıştır. Sonuç olarak finansal okuryazarlık seviyesindeki artış kişilerin alan hâkimiyetini artırmakla birlikte iktisadi verileri daha iyi analiz edip geleceğe yönelik doğru tahminler yapmasına ve bunun sonucunda daha çok ve daha kolay risk almasına sebep olacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Vergi (2019) tarafından Sivas ilinde bankacılık sektöründe çalışan personellerin finansal okuryazarlık düzeylerini belirlemek amacıyla hazırlanan bu çalışmada T testi ve

ANOVA testinden yararlanılmıştır. Sonuç olarak erkek çalışanların kadın çalışana oranla finansal okuryazarlıklarının daha yüksek olduğu, genel başarı düzeylerinin ise %65 ile orta düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kutlu (2019) tarafından Celal Bayar Üniversitesi İİBF öğrencilerinin finansal okuryazarlıklarının bütçe ve tasarrufun davranışlarına nasıl yansıdığını anlamak amacıyla hazırlanan bu çalışmada Mann-Whitney U testi ve Kruskal-Wallis H testi kullanılmıştır. Çalışmanın sonucunda öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin yaş ve sınıf vb. değişkenlerin bütçeye uyma ve tasarruf davranışlarında farklılık gösterdiği ancak cinsiyet, bireyin ve ailesinin aylık geliri, kredi kartı kullanma durumuna göre farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Zeynelova (2019) tarafından Bakü'de finansal okuryazarlık düzeyleri üzerine yapılan çalışmada anova testi ve t-testinden yararlanılmıştır. Sonuç olarak kapsamdaki bireylerin finansal okuryazarlıklarının orta seviyede olduğu ve en çok yatırım araçları üzerine bir eğitim görmek istedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Bediroğlu (2019) tarafından Mustafa Kemal Üniversitesinde finansal okuryazarlık hakkında yapılan çalışmada scheffe testi, t-testi ve anova testinden yararlanılmıştır. Sonuç olarak sınıfların karşılaştırmasında 4. Sınıf öğrencilerinin başarı oranlarının daha yüksek olduğu ve genel olarak bakıldığında öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyeleri orta düzeyde çıktığı sonucuna varılmıştır.

Demir (2019) tarafından bireysel emeklilik sistemine katılımında finansal okuryazarlık etkisini incelemek amacıyla Ankara ilinde anket uygulanarak hazırlanan bu çalışmada t-testinden yararlanılmıştır. Sonuç olarak bireysel emeklilik sistemine katılımın finansal okuryazarlığı anlamlı ve pozitif yönde etkilediği ayrıca yaş, cinsiyet ve çalışma süresinin de anlamlı etkileri olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Köksal (2019) tarafından Ankara'da bulunan bir kamu kuruluşundaki çalışanların finansal okuryazarlık ve finansal erişim düzeylerini araştırmak amacıyla hazırlanan bu çalışmada t- testi ve anova testinden yararlanılmıştır. Sonuç olarak yaşı büyük olanların, evli olanların, yüksek lisans mezunu olanların, gelir düzeyi ortalamanın üzerinde olanların ve daha önce finansal ürünleri kullananların daha yüksek finansal okuryazarlık algısına sahip olduğu belirlenmiştir.

Dursun (2019) tarafından Adnan Menderes Üniversitesi'nde bulunan öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeylerinin araştırılması amacıyla hazırlanan çalışmada t testi ve anova testinden yararlanılmıştır. Sonuç olarak cinsiyet, yaş ve medeni durum gibi özelliklerle finansal okuryazarlığın anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kayacan (2019) tarafından hanehalkının finansal okuryazarlık ve para yönetme becerisinin ölçülmesi için Zonguldak ilinde yapılan çalışmada finansal okuryazarlık algısının cinsiyet ve medeni durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmemiştir.

Doğan (2019)'un yapmış olduğu çalışmada evli bireylerin bekâr bireylere göre temel düzeyde ekonomi ve finans, finans gündemi, bireysel bankacılık, yatırım ve toplam finansal okuryazarlık düzeylerini daha yüksektir ve istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Bağlıoğlu (2019) tarafından Fırat Üniversitesinde bulunan akademik personelin finansal okuryazarlık ve finansal davranışını analiz etmek amacıyla hazırlanan çalışmada korelasyon analizi ve regresyon analizinden yararlanılmıştır. Sonuç olarak, finansal okuryazarlık ile davranışsal finans eğilimleri arasında pozitif yönlü ilişki bulunduğu, kişisel geliri yüksek olanların düşük olanlara göre davranışsal eğilim düzeyleri daha yüksek olduğu ayrıca Fırat Üniversitesi'ndeki akademisyenlerin orta düzeyde finansal okuryazar olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Tektaş (2019) tarafından Mesleki Teknik Anadolu liselerinde görev yapan muhasebe ve finans öğretmenlerinin finansal okuryazarlık düzeyinin belirlenmesine yönelik hazırlanan bu çalışmada finansal okuryazarlık düzeyleri ölçülürken frekans analizleri, T Testi ve Anova testinden yararlanılmıştır. Sonuç olarak cinsiyet, yaş, medeni durumu, evde yaşayan kişi sayısı, hane halkı geliri, eğitim düzeyi vs. ile finansal okuryazarlık arasında anlamlı bir fark olmadığı ve Muhasebe/Finansman öğretmenlerinin yeteri düzeyde finansal okuryazar olmadıkları ve finansal eğitim almak istedikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Gültekin (2020) tarafından Isparta ilinde ikamet eden kamu çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeylerinin ölçülmesi amacıyla hazırlanan çalışmada T testi ve tek yönlü varyans analizinden (Anova) yararlanılmıştır. Sonuç olarak cinsiyet, medeni durum, çocuk sayısı, aylık net gelir ve öğrenim düzeyi değişkenleri açısından anlamlı bir farklılık

bulunmadığı ancak kamu personellerinin finansal okuryazarlık düzeyine ait yaş ve kamu personel sınıfı değişkenlerinde anlamlı bir farklılık bulunduğu sonucuna varılmıştır.

Özer (2020) tarafından Çanakkale’de Onsekiz Mart Üniversitesi eğitim ve araştırma hastanesi personelinin dahil olduğu 200 kişilik kamu çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeyini incelemek amacıyla hazırlanan bu çalışmada Anova ve t-testinden yararlanılmıştır. Sonuç olarak erkek çalışanların, evli çalışanların, eğitim durumu yüksek olan çalışanların ve yüksek yaş grubuna sahip çalışanların finansal okuryazarlık seviyelerinde daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Dayı ve Esmer (2021)’in yapmış oldukları akademisyenlerin finansal tutum ve davranışlarını inceledikleri araştırmalarında kadın ve erkek akademisyenler arasında sadece “ilgi” boyutunda anlamlı bir fark olduğunu, “harcama” ve “tutum” boyutunda anlamlı bir fark olmadığı tespit etmişlerdir.

Özdemir vd. (2021)’in yapmış oldukları araştırmada, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi’nde görev yapan bilim insanlarının finansal okuryazarlık tutum ve davranış ölçeğinin harcama, tutum, ilgi, algı alt boyutları ile demografik değişkenler arasındaki ilişkileri incelemiş ve cinsiyet değişkeni ile ilgi ve algı boyutlarında anlamlı farklılık olduğu saptamışlardır. Çalışmada erkeklerin algılarının kadınlara oranla daha yüksek olduğu, kadınların ise ilgilerinin erkeklere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Münyas (2021)’in yapmış olduğu araştırmada eğitim grupları açısından bakıldığında harcama, tutum, algı ve ilgi boyutları ile eğitim durumları arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Bu çalışmada, hipotezi test etmek için betimsel tarama yöntemi kullanılmaktadır. Betimsel tarama; araştırmacılar tarafından yazılan hipotezleri test etmek için veri toplayarak yürütülür (Metin, 2014).

Betimsel tarama yöntemi elde edilen verilerin bütünselliğini sağlamak amacıyla, tarama yapılan bölümde uygun kriterlere sahip çalışmayı inceleme ve istatistiksel olarak açıklama olarak ele alır. Betimsel tarama çalışmaları, öncelikle kuramsal bir tarama yöntemi ile başlar. Sonraki aşamada, ele alınan yazınların, yayın tarihi, araştırma modeli, yaklaşım ve görsel araştırma verileri gibi belirli araştırma özelliklerine göre tanımlama aşamasıyla sürdürülür (King ve He, 2005).

3.2. Örneklem Yöntemi ve Sayısının Bulunması

Çalışmamızda basit seçkisiz örneklem yöntemi kullanılmıştır. Basit seçkisiz yöntem her bireye seçilme hakkının eşit bir şekilde verildiği ve bireylerin birbirini etkilemediği bir yöntemdir (Büyüköztürk vd., 2018: 88).

Örnekleme evreni olarak kullandığımız Kahramanmaraş'ta bulunan kamu personellerinin sayısı için en son 2015 yılında Devlet Personel Başkanlığı tarafından 39.316 olarak açıklanmıştır.⁴

2015 yılından günümüze mevcut verinin güncellenmesi varsayımları göz önüne alınarak önceki yılların artış oranlarına dikkat edilerek 2020 yılı için tahmini güncel bir veri tarafımızca oluşturulmuştur. Elde edilen hesaplamalar sonucu 2020 yılı bazında yaklaşık 45.000 kamu personeli istihdam edildiğine kanaat getirilmiştir. Bu bağlamda evren toplam büyüklüğü 45.000 olarak dikkate alınmıştır.

⁴ www.memurlar.net, 06.06.2020.

Örneklemin sayısının yorumlama kısmında bize daha genel bir sonuç vermesi için evrenin ortalamasını tahmini hesaplanması gerçekleştirilmiştir. Bunun için aşağıda verilen formülden yararlanılmıştır.

$$n = \frac{n_0}{1 + \frac{n_0}{N}}$$
$$n_0 = \left[\frac{(t \times S)}{d} \right]^2$$

N: Evrenin büyüklüğü

t: Güven düzeyi

S: Standart sapma

d: Sapma miktarı

n_0 : Örneklem sayısı

$$n_0 = [(1,96 \times 0,5) / 0,05]^2 = 384,16 \text{ olur.}$$

$$n = \left[\frac{384,16}{1 + (384,16 / 45.000)} \right] = 384,16 / 1,00853 = 380,91 \text{ olur.}$$

Buna göre örneklemin sayısı yaklaşık olarak 380 olarak alınabilir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Kahramanmaraş ilinde kamu kurumlarında görev yapan personellerin demografik ve finansal bilgileri ile finansal bilgi, tutum ve davranışı belirleyen faktörlerin yer aldığı ankette, toplamda 45 soru ve 4 bölüm yer almaktadır.

- Birinci bölüm 10 adet sorudan oluşmakta ve bireylerin kişisel, demografik ve bütçe durumlarını incelemek amacı ile hazırlanmıştır.
- İkinci bölümde ise bireylerin geleceğe yönelik planlarını öğrenebilmek amacıyla 4 adet soru yöneltilmiştir.
- Üçüncü bölümünde katılımcıların sahip oldukları finansal kavramlardan ne kadarına kullanabildiklerini anlamak için 8 adet soru sorulmuştur.

- Anketin son bölümünde ise tutum ve davranışlarını ölçmek amaçlı 23 adet soru yöneltilerek en yakın hissettikleri dereceler ile cevaplandırmaları istenmiştir.

Katılımcılara yönlendirilen anketin sonucunda bazı durumların analiz edilmesi hedeflenmiştir. Bunlar:

- Finansal bilgi seviyesini
- Bireyden bireye değişkenlik gösteren demografik değişkenlerin kişilerin bilgi, tutum ve davranışlarında farklılık gösterme durumunu
- Finansal bilgi, tutum ve davranışın seviyelerinin tasarruf davranışının üzerindeki etkisini
- Finansal düzeylerine göre ekonomik olarak nasıl davranışlar ve tutumlar içerisinde olduğunu
- Finans araçlarından hangi yatırım araçlarının kullanıldığına
- Gelecek zamanlar için düşünülen yatırım planlarına
- Bireysel emeklilik sistemini (BES) kamu çalışanları tarafından ne düzeyde kullanıldığını

Kamu çalışanlarının finansal okuryazarlık bilgi düzeylerinin tespiti için bilgi soruları ayrıca kamu çalışanlarının finansal okuryazarlık tutum ve davranış düzeylerini belirlemek için de “Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış Ölçeği” kullanılmıştır.

3.4. Araştırmanın Analiz Yöntemleri

Veriler SPSS 25.0 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Kolmogorov Smirnov testi ile dağılımların normal olduğu belirlenmiştir. Çalışma verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metodların (ortalama, standart sapma, frekans) yanısıra parametrik veriler için Student T testi, One Way Anova testi ve Pearson Korelasyon analizi kullanılmıştır ve anlamlılık bütün değerler için $p < 0,05$ düzeylerinde değerlendirilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

Tablo 4. Katılımcıların Sosyo-Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı

		n	%
Cinsiyet	Erkek	238	60,4
	Kadın	156	39,6
Eğitim durumu	İlköğretim ve altı	0	0,0
	Lise	15	3,8
	Ön lisans	32	8,1
	Lisans	314	79,7
	Yüksek lisans/Doktora	33	8,4
Medeni durum	Evli	304	77,2
	Bekâr	90	22,8
Yaş	25 yaş altı	17	4,3
	26-30 yaş	97	24,6
	31-35 yaş	87	22,1
	36-40 yaş	89	22,6
	41-45 yaş	39	9,9
	46 +	65	16,5
Hangi kamu kurumunda çalışmaktasınız?	Vakıfbank	20	5,1
	Halkbank	16	4,1

	Ziraat Bankası	14	3,6
	İl Milli Eğitim Müdürlüğü	60	15,2
	Devlet Su İşleri	26	6,6
	Büyükşehir Belediyesi	57	14,5
	İl Sağlık Müdürlüğü	66	16,8
	Diğer Kurumlar	0	0,0
	Emniyet Genel Müdürlüğü	80	20,3
	Adalet Bakanlığı	38	9,6
	Vergi Dairesi Başkanlığı	13	3,3
	Ticaret Odası	4	1,0
Kurumda Çalışma Süresi	0-3 yıl	95	24,1
	4-6 yıl	66	16,8
	7-9 yıl	75	19,0
	10 ve üstü yıl	158	40,1
Hanenizde Çalışan Sayısı (Sizin Dışınızda)	0 kişi	182	46,2
	1 kişi	197	50,0
	2 kişi	13	3,3
	3 ve üstü	2	0,5
Hane Halkı Tipi	Yalnız yaşıyorum	23	5,8
	Aile fertlerimle yaşıyorum	65	16,5
	Evliyim çocuğum var	235	59,6
	Evliyim çocuğum yok	71	18,0

Çocuk Sayısı	1 çocuk	82	20,8
	2 çocuk	105	26,6
	3 çocuk ve üstü	61	15,5
	Çocuk yok	146	37,1
Aylık Gelir Durumu	2001-3999 TL	85	21,6
	4000-5999 TL	241	61,2
	6000-7999 TL	55	14,0
	8000 TL ve üstü	13	3,3

Katılımcıların cinsiyetlerine bakıldığında %60,4'ünün (n=238) erkek olduğu, %39,6'sının (n=156) kadın olduğu görülmektedir.

Katılımcıların eğitim durumuna bakıldığında %79,7'sinin (n=314) lisans mezunu, %8,4'ünün (n=33) yüksek lisans mezunu, %8,1'inin (n=32) ön lisans mezunu, %3,8'inin (n=15) lise mezunu olduğu görülmektedir.

Katılımcıların medeni durumuna bakıldığında %77,2'sinin (n=304) evli olduğu, %22,8'inin (n=90) bekar olduğu görülmektedir.

Katılımcıların yaşlarına bakıldığında %24,6'sının (n=97) 26-30 yaş arasında olduğu, %22,6'sının (n=89) 36-40 yaş arasında olduğu, %22,1'inin (n=87) 31-35 yaş arasında olduğu, %16,5'inin (n=89) 46 yaş ve üstü olduğu, %9,9'unun (n=39) 41-45 yaş arasında olduğu %4,3'ünün (n=17) 25 yaş altı olduğu görülmektedir.

Katılımcıların çalışmakta oldukları kamu kurumlarına bakıldığında %20,3'ünün (n=80) Emniyet Genel Müdürlüğü'nde çalıştığı, %16,8'inin (n=66) İl Sağlık Müdürlüğü'nde çalıştığı, %15,2'sinin (n=60) İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nde çalıştığı, %14,5'inin (n=57) Büyükşehir Belediyesi'nde çalıştığı, %9,6'sının (n=38) Adalet Bakanlığı'nda çalıştığı, %6,6'sının (n=26) Devlet Su İşleri'nde çalıştığı, %5,1'inin (n=20) Vakıfbank'ta çalıştığı, %4,1'inin (n=16) Halkbank'ta çalıştığı, %3,6'sının (n=14) Ziraat Bankası'nda çalıştığı, %3,3'ünün (n=13) Vergi Dairesi Başkanlığı'nda çalıştığı, %1'inin (n=4) Ticaret Odası'nda çalıştığı görülmektedir.

Katılımcıların çalışma sürelerine bakıldığında %40,1'inin (n=158) 10 yıl ve üstü, %24,1'inin (n=95) 0-3 yıl, %19'unun (n=75) 7-9 yıl, %16,8'inin (n=66) 4-6 yıl aralığında çalıştığı görülmektedir.

Katılımcıların hanesinde kendi dışında çalışan kişi sayısına bakıldığında %50'sinin (n=197) 1 kişi, %46,2'sinin (n=182) 0, %3,3'ünün (n=13) 2 kişi, %0,5'inin (n=2) 3 ve üstü cevabı verdiği görülmektedir.

Katılımcıların hane halkı tipi sorulduğunda %59,6'sı (n=235) evli ve çocuğu olduğunu, %18'i (n=71) evli ve çocuğu olmadığını, %16,5'i (n=65) aile fertleri ile yaşadığını, %5,8'inin (n=23) yalnız yaşadığını belirtmişlerdir.

Katılımcılara çocuk sayısı sorulduğunda %37,1'i (n=146) çocuğu olmadığını, %26,6'sı (n=105) 2 çocuğu, %20,8'i (n=82) 1 çocuğu, %15,5'inin (n=61) 3 ve daha fazla çocuğu olduğunu belirtmişlerdir.

Katılımcılara aylık gelir durumu sorulduğunda %61,2'sinin (n=241) 4000-5999 TL, %21,6'sinin (n=85) 2001-3999 TL, %14'ünün (n=55) 6000-7999 TL, %3,3'ünün (n=13) 8000 TL ve üstü kazancı olduğu belirtmişlerdir.

Tablo 5. Katılımcıların Yatırım Durumlarına Dair Tanımlayıcı Bulgular

Tasarruflarınızı hangi yatırım aracı ile değerlendiriyorsunuz?	N	%
Yatırım yapmıyorum	74	18,8
Döviz	15	3,8
Altın	131	33,2
Altın, ev, arsa, tarla vs.	25	6,3
Altın-TL	22	5,6
Bankada vadeli mevduat	14	3,6
Döviz, altın	18	4,6
Döviz, altın, ev, arsa, tarla vs. bankada vadeli mevduat	7	1,8
Ev, arsa, tarla vs.	65	16,5
Hisse senedi/devlet tahvili/hazine bonusu	6	1,5
TL	17	4,3
Yaşlılığınızda giderlerinizi karşılamak için planınız nedir?	N	%
Bireysel emeklilik	15	3,8
Kendi işim	25	6,3
Emekli maaşım	197	50,0
Bilmiyorum	12	3,0
Hem bireysel emeklilik hem emekli maaşım	103	26,1
Hem bireysel emeklilik hem kendi işim	5	1,3
Hem emekli maaşım hem bilmiyorum	37	9,4

Bireysel emeklilik sistemine kayıtlı mısınız?	N	%
Evet	160	40,6
Hayır	234	59,4
Bireysel emeklilik sistemine kayıtlı iseniz gönüllü mü zorunlu mu?	N	%
Gönüllü	146	91,2
Zorunlu	14	8,8
Total	160	100,0

Katılımcılara tasarrufları için hangi yatırım aracını değerlendirdikleri sorulduğunda %33,2'si (n=131) altın, %18,8'i (n=74) yatırım yapmadığını, %16,5'i (n=65) ev, arsa, tarla vs., %6,3'ü (n=25) altın, ev, arsa, tarla vs., %5,6'sı (n=22) Altın-TL, %4,6'sı (n=18) döviz-altın, %4,3'ü (n=17) TL, %3,8'i (n=15) döviz, %3,6'sı (n=14) bankada vadeli mevduat, %1,8'i (n=7) döviz, altın, ev arsa, tarla vs. bankada vadeli mevduat, %1,5'i (n=6) hisse senedi/ devlet tahvili/ hazine bonusu olarak cevap verdiği görülmüştür.

Katılımcılara yaşlılığında giderlerini nasıl karşılamayı planladığı sorulduğunda %50'si (n=197) emekli maaşı ile %26,1'i (n=103) hem bireysel emeklilik hem de emekli maaşı ile, %9,4'ü (n=37) hem emekli maaşı hem bunun yanı sıra başka bir planı olmadığını, %6,3'ü (n=25) kendi işi ile, %3,8'i (n=15) bireysel emeklilik ile, %3'ü (n=12) bilmediğini, %1,3'ü (n=5) hem bireysel emeklilik hem kendi işi ile karşılamayı planladığını söylediği görülmüştür.

Katılımcılara bireysel emeklilik sistemine kayıt durumları sorulduğunda %59,4'ünün (n=234) hayır, %40,6'sının (n=160) evet dediği görülmüştür.

Katılımcılara bireysel emekliliğe kayıtlarının gönüllü mü zorunlu mu olduğu sorulduğunda %91,2 (n=146) gönüllü, %8,8'inin (n=14) zorunlu olarak kayıtlı olduğunu söylediği görülmüştür.

Finansal Bilgi Ölçeğine Verilen Doğru ve Yanlış Cevapların Yüzdesel Analizi

Aşağıda yer alan tabloda finansal bilgi ölçen sorulara örneklemede yer alan bireylerin verdikleri cevapların doğru ve yanlışların yüzdesel gösterimi verilmektedir.

Tablo 6. Finansal Bilgi Sorularına Verilen Doğru / Yanlış Cevap Dağılımları

Sorular	Ölçmesi Planlanan Kavram	Doğru	Yanlış
Beş arkadaş 1000 TL'yi eşit şekilde paylaşmak isterse, her birine kaç TL düşer?	Basit Bölme	394(100,0)	-
Diyelim ki bir arkadaşınıza bugün 10.000 TL miras kalmış olsun. Arkadaşınızın kardeşine de bundan 1 yıl sonra 10.000 TL miras kalacak olsun. Bu miras nedeniyle kim daha zengin olur?	Paranın Zaman Değeri	201 (51,0)	193 (49,0)
Arkadaşınıza 50 TL borç verdiğiniz ve bu borcunu ertesi gün size 50 TL olarak geri ödediğini düşünün. Arkadaşınız bu borç için size ne kadar faiz ödemiş olur?	Ödenen Faiz	373 (94,7)	21 (5,3)
100 TL'nizin olduğu ve yıllık %5 faiz üzerinden bankaya yatırdığımızı düşünün. Hesabınıza hiç karışmadığınız durumda 1.yılın sonunda hesabınızda kaç TL olur?	Basit Faiz Hesaplama	356 (90,4)	11 (2,8)
Yüksek getirisi olan bir yatırım,	Bileşik Faiz	373 (94,7)	21 (5,3)

muhtemelen yüksek risklidir.	Hesaplama		
100 TL'nizin olduğunu ve yıllık %10 bileşik faiz üzerinden 3 yıllığına bankaya yatırdığınızı düşünün. Hesaba hiç karışmadığınız durumda 3 yıl sonra hesabınızda kaç TL olur?	Risk ve Getiri İlişkisi	300 (76,1)	94 (23,9)
Geliriniz %5, enflasyonda %8 arttığında eskiye oranla ne kadar ürün satın alabilirsiniz?	Enflasyon Bilgisi	378 (95,9)	16 (4,0)
Hisse senedine sahip bir kişi, sabit getirili yatırım fonu da alırsa riskini azaltmış olur.	Çeşitlendirme Bilgisi	353 (89,6)	41 (10,4)

Finansal bilgi ile ilgili sorulardan basit bölme ile ilgili soruya doğru yanıt verilme oranı %100; Paranın zaman değeri ile ilgili soruya %51,0; Ödenen faiz ile ilgili soruya %94,7; Basit faiz hesaplama ile ilgili soruya %90,4; Bileşik faiz hesaplama ile ilgili soruya %94,7; Risk ve getiri ilişkisi ile ilgili soruya %76,1; Enflasyon bilgisi ile ilgili soruya %95,9 ve çeşitlendirme bilgisi ile ilgili soruya doğru yanıt verilme oranı %89,6'dır.

Tablo 7. Finansal Bilgi Düzeyi

Finansal Bilgi Düzeyi	n	%
Çok düşük	12	3,0
Düşük	56	14,2
Orta	218	55,3
Yüksek	108	27,4

Total	394	100,0
--------------	-----	-------

Bu duruma göre araştırmaya katılanların %55,3'lük bölümü örneklemin orta düzey finansal bilgi sahibi grubunu, %27,4'lük bölümü örneklemin yüksek düzey finansal bilgi sahibi grubunu, %14,2'lik bölümü örneklemin düşük düzey finansal bilgi sahibi grubunu ve %3,0'lık bölümü ise örneklemin çok düşük finansal bilgi sahibi grubunu oluşturmaktadır.

Tablo 8. Finansal Bilgi, Finansal Okuryazarlık Tutum, Davranış Ölçek Puanlarının İlişkisi

		Harcama	Tutum	Algı	İlgi
Finansal	R	-0,291**	0,245**	-0,199**	0,193**
Bilgi	P	0,000	0,000	0,000	0,000
Düzeyi	N	394	394	394	394

****p<0,01**

Finansal bilgi puanı ve harcama arasında negatif yönlü, bir ilişki vardır. Finansal bilgi puanı arttığı takdirde bireyler planlanmamış harcamalar için köşede para bulundurmayı tercih eder, haftalık ve aylık harcama planları yapar, alışveriş yaparken fiyatlar arasında kıyas yapar, bir ürün satın alırken finansal durumu doğrultusunda hareket eder.

Finansal bilgi puanı ve tutum arasında pozitif yönlü, bir ilişki vardır. Finansal bilgi puanı arttığı sürece; insanlar finansal tutumlara karşı istekli olurlar.

Finansal bilgi puanı ve algı arasında negatif yönlü, bir ilişki vardır.

Finansal bilgi puanı ve ilgi arasında pozitif yönlü, bir ilişki vardır. Finansal bilgi puanları artıkça finansal ilgileri artmaktadır.

Tablo 9. Katılımcıların Yatırım Araçlarına Gösterdiği İlgiye Göre Dağılımı

Bilgisi Olanlar		
Finansal ürünler	n	%
Teminatlı banka kredisi, kredi kartı, sigorta	17	4,3
Teminatlı banka kredisi, teminatsız banka kredisi, kredi kartı, sigorta, hisse senedi	13	3,3
Bireysel emeklilik fonu, yatırım fonu	311	78,9
Mortgage kredisi, kredi kartı, hisse senedi, tahvil-bono, döviz tevdiat hesabı, sigorta	53	13,5
Total	394	100,0

Katılımcıların Yatırım Araçlarına Gösterdiği İlgiye Göre Dağılımında finansal ürünlerde; Teminatlı banka kredisi, kredi kartı, sigorta konusunda bilgisi olanlar katılımcıların %4,3'üdür (n=17). Teminatlı banka kredisi, teminatsız banka kredisi, kredi kartı, sigorta, hisse senedi konusunda bilgisi olanlar katılımcıların %3,3'üdür (n=13). Bireysel emeklilik fonu, yatırım fonu konusunda bilgisi olanlar katılımcıların %78,9'udur (n=311). Mortgage kredisi, kredi kartı, hisse senedi, tahvil-bono, döviz tevdiat hesabı, sigorta konusunda bilgisi olanlar katılımcıların %13,5'idir (n=53).

Tablo 10. Katılımcıların Yatırım Araçlarını Kullanıp Kullanmadığına Göre Dağılımı

Elinde Bulunduranlar		
Yatırım Araçları	n	%
Bireysel Emeklilik Fonu, Kredi kartı,	59	15,0

Sigorta		
Bireysel Emeklilik Fonu, Mortgage kredisi, Kredi kartı, Sigorta	122	31,0
Kredi kartı, Sigorta	149	37,8
Teminatlı banka kredisi, Kredi kartı, Sigorta	26	6,6
Teminatsız banka kredisi, Kredi kartı, Sigorta	38	9,6
Total	394	100,0

Katılımcıların Yatırım Araçlarını Kullanıp Kullanmadığına Göre Dağılımında yatırım araçlarından; Bireysel Emeklilik Fonu, Kredi kartı, Sigortayı elinde bulunduranlar katılımcıların %15'idir (n=59). Bireysel Emeklilik Fonu, Mortgage kredisi, Kredi kartı, Sigortayı elinde bulunduranlar katılımcıların %31'idir (n=122). Kredi kartı, Sigortayı elinde bulunduranlar katılımcıların %37,8 (n=149). Teminatlı banka kredisi, Kredi kartı, Sigortayı elinde bulunduranlar katılımcıların %6,6'sıdır (n=26). Teminatsız banka kredisi, Kredi kartı, Sigortayı elinde bulunduranlar katılımcıların %9,6'sıdır (n=38).

Tablo 11. Katılımcıların Yatırım Araçlarını Yakın Dönemde Sahip Olup Olmadığına Göre Dağılımı

Son İki Yılda Elinde Bulunduranlar		
Yatırım Araçları	n	%
Bireysel Emeklilik Fonu, Kredi kartı, Sigorta	70	17,8
Kredi Kartı, Sigorta	241	61,2
Mortgage kredisi, Kredi kartı, Cari hesap, Tasarruf hesabı, Sigorta	17	4,3

Teminatlı banka kredisi, Kredi kartı, Sigorta	31	7,9
Teminatsız banka kredisi, Kredi kartı, Cari hesap, Sigorta	35	8,9
Total	394	100,0

Katılımcıların Yatırım Araçlarını Yakın Dönemde Sahip Olup Olmadığına Göre Dağılımında yatırım araçlarından; Bireysel Emeklilik Fonu, Kredi kartı, Sigortayı son iki yılda elinde bulunduranlar katılımcıların %17,8'idir (n=70).

Kredi kartı, sigortayı son iki yılda elinde bulunduranlar katılımcıların %61,2'sidir (n=241). Mortgage kredisi, Kredi kartı, Cari hesap, Tasarruf hesabı, Sigortayı son iki yılda elinde bulunduranlar katılımcıların %4,3'üdür (n=17). Teminatlı banka kredisi, Kredi kartı, Sigortayı son iki yılda elinde bulunduranlar katılımcıların %7,9'udur (n=31). Teminatsız banka kredisi, Kredi kartı, Cari hesap, Sigortayı son iki yılda elinde bulunduranlar katılımcıların %8,9'udur (n=35).

Tablo 12. Katılımcıların Bir Şey Satın Almadan Önce Satın Alma Gücünü Düşünme Dağılımı

Bir şey satın almadan önce, satın alma gücüm olup olmadığımı düşünürüm.	n	%
Tamamen katılıyorum	262	66,5
Katılıyorum	101	25,6
Kararsızım	17	4,3
Katılmıyorum	8	2,0
Kesinlikle katılmıyorum	6	1,5
Toplam	394	100,0

Katılımcıların bir şey satın almadan önce satın alma gücünü düşünüp düşünemediğini inceleyen bir önermede %66,5'i (n=262) tamamen katıldığını %1,5'i (n=6) tamamen katılmadığını bildirmiştir.

Tablo 13. Katılımcıların Zamanında Fatura Ödeme Durumlarına Göre Dağılımı

Faturalarımı her zaman zamanında öderim.	n	%
Tamamen katılıyorum	200	50,8
Katılıyorum	138	35,0
Kararsızım	38	9,6
Katılmıyorum	11	2,8
Kesinlikle katılmıyorum	7	1,8
Toplam	394	100,0

Önermemizi 394 katılımcının %50,8'i (n=200) faturalarını her zaman zamanında ödediğini belirtmiştir. %1,8'i (n=7) ise faturalarını hiçbir zaman zamanında ödemediğini belirtmiştir.

Tablo 14. Katılımcıların Finansal İşlemlerini Kontrol Etme Sıklıklarına Göre Dağılımı

Finansal işlerimi daima yakından takip ederim.	n	%
Tamamen katılıyorum	143	36,3
Katılıyorum	159	40,4
Kararsızım	70	17,8

Katılmıyorum	13	3,3
Kesinlikle katılmıyorum	9	2,3
Toplam	394	100,0

Katılımcıların %36,3'ü (n=143) finansal işlemlerini sıklıkla kontrol ettiğini, %2,3'ü (n=9) ise finansal yatırımlarını hiç kontrol etmediğini belirtmiştir.

Tablo 15. Katılımcıların Uzun Süreli Finansal Odaklar Belirleme Dağılımı

Uzun vadeli hedefler belirlerim ve daima bunlara ulaşmaya çalışırım.	n	%
Tamamen katılıyorum	83	21,1
Katılıyorum	72	18,3
Kararsızım	118	29,9
Katılmıyorum	93	23,6
Kesinlikle katılmıyorum	28	7,1
Toplam	394	100,0

394 katılımcının %21,1'i (n=83) her zaman uzun süreli finansal odaklar belirlediğini hedeflediğini başarmak için çaba harcadığını belirtmiştir. %7,1'i (n=28) ise hiç bir zaman uzun süreli finansal odak belirlemediğini belirtmiştir.

Tablo 16. Cinsiyete Göre Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış Ölçeği Alt Boyutları Puanlarının Karşılaştırılması

		N	Ort.	S.s	t	P
Harcama	Erkek	238	10,97	2,93	-1,773	0,07
	Kadın	156	11,54	3,31		
Tutum	Erkek	238	19,37	3,22	0,223	0,82
	Kadın	156	19,30	3,09		
Algı	Erkek	238	7,27	2,38	1,654	0,09
	Kadın	156	6,84	2,77		
İlgi	Erkek	238	9,11	1,70	-1,020	0,30
	Kadın	156	9,28	1,56		
Toplam	Erkek	238	46,73	5,19	-0,435	0,66
	Kadın	156	46,96	5,09		

Tablo 16’da Student T testi sonuçlarına göre Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış ölçeğinin alt boyutu olan harcama puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış ölçeğinin alt boyutu olan tutum puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış ölçeğinin alt boyutu olan algı puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış ölçeğinin alt boyutu olan ilgi puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış ölçeğinin alt boyutu olan toplam puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Tablo 17. Eğitim Durumuna Göre Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış Ölçeği Alt Boyutları Puanlarının Karşılaştırılması

		n	Ort.	S.s	F	P
Harcama	Lise	15	10,73	2,81		
	Ön Lisans	32	12,28	3,10	1,732	0,16
	Lisans	314	11,16	3,06		
	Yüksek Lisans	33	10,70	3,39		
Tutum	Lise	15	17,60	4,58		
	Ön Lisans	32	19,84	2,93	8,106	0,00
	Lisans	314	19,14	3,03		
	Yüksek Lisans	33	21,58	2,92		
Algı	Lise	15	8,67	2,89		
	Ön Lisans	32	8,88	2,77	10,555	0,00
	Lisans	314	6,97	2,48		
	Yüksek Lisans	33	5,88	1,67		
İlgi	Lise	15	7,93	1,44		
	Ön Lisans	32	9,38	2,28	7,086	0,00
	Lisans	314	9,12	1,55		
	Yüksek Lisans	33	10,12	1,41		
Toplam	Lise	15	44,93	5,86		
	Ön Lisans	32	50,38	6,67	7,735	0,000

Lisans	314	46,40	4,88
Yüksek Lisans	33	48,27	3,90

Tablo 17’de Anova testi sonuçlarına göre Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış ölçeğinin alt boyutu olan harcama puanlarının eğitim durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış ölçeğinin alt boyutu olan tutum puanlarının eğitim durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı saptanmıştır ($p<0,05$).

Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış ölçeğinin alt boyutu olan algı puanlarının eğitim durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı saptanmıştır ($p<0,05$).

Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış ölçeğinin alt boyutu olan ilgi puanlarının eğitim durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı saptanmıştır ($p<0,05$).

Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış ölçeğinin alt boyutu olan toplam puanlarının eğitim durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı saptanmıştır ($p<0,05$).

Tablo 18. Medeni Duruma Göre Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış Ölçeği Alt Boyutları Puanlarının Karşılaştırılması

		N	Ort.	S.s	t	P
Harcama	Evli	304	10,82	2,94	-4,621	0,00
	Bekâr	90	12,49	3,28		
Tutum	Evli	304	19,26	3,09	-1,022	0,30
	Bekâr	90	19,64	3,40		
Algı	Evli	304	7,11	2,46	0,053	0,95
	Bekâr	90	7,09	2,86		
İlgi	Evli	304	9,16	1,69	-0,292	0,77
	Bekâr	90	9,22	1,48		

Toplam	Evli	304	46,34	5,09	-3,455	0,00
	Bekâr	90	48,44	5,02		

Tablo 18’de Student T testi sonuçlarına göre Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış ölçeğinin alt boyutu olan harcama puanlarının medeni durum değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı saptanmıştır ($p<0,05$).

Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış ölçeğinin alt boyutu olan tutum puanlarının medeni durum değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış ölçeğinin alt boyutu olan algı puanlarının medeni durum değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış ölçeğinin alt boyutu olan ilgi puanlarının medeni durum değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış ölçeğinin alt boyutu olan toplam puanlarının medeni durum değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı saptanmıştır ($p<0,05$).

Tablo 19. Yaşlara Göre Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış Ölçeği Alt Boyutları Puanlarının Karşılaştırılması

		n	Ort.	S.s	F	P
	25 yaş altı	17	12,47	3,43		
	26-30 yaş	97	12,24	3,15		
Harcama	31-35 yaş	87	11,16	2,62		
	36-40 yaş	89	11,01	3,17	5,210	0,00
	41-45 yaş	39	10,23	3,15		
	46 +	65	10,20	2,88		
	25 yaş altı	17	19,53	4,29		
	26-30 yaş	97	19,72	2,97		

Tutum	31-35 yaş	87	19,34	3,34	1,149	0,33
	36-40 yaş	89	19,60	2,75		
	41-45 yaş	39	18,85	3,15		
	46 +	65	18,69	3,37		
25 yaş altı		17	8,06	4,35		
Algı	26-30 yaş	97	7,11	2,65	1,430	0,21
	31-35 yaş	87	7,32	2,26		
	36-40 yaş	89	6,58	2,17		
	41-45 yaş	39	7,03	2,37		
	46 +	65	7,29	2,69		
	25 yaş altı		17	9,24	1,68	
İlgi	26-30 yaş	97	9,15	1,54		
	31-35 yaş	87	9,30	1,40	3,883	0,00
	36-40 yaş	89	8,90	1,69		
	41-45 yaş	39	10,13	1,79		
	46 +	65	8,85	1,75		
	25 yaş altı		17	49,29	6,57	
Toplam	26-30 yaş	97	48,23	4,83	4,533	0,00
	31-35 yaş	87	47,13	3,59		
	36-40 yaş	89	46,09	4,95		
	41-45 yaş	39	46,23	6,85		
	46 +	65	45,03	5,36		

Tablo 19’da Anova testi sonuçlarına göre Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış ölçeğinin alt boyutu olan harcama puanlarının yaş değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı saptanmıştır ($p<0,05$).

Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış ölçeğinin alt boyutu olan tutum puanlarının yaş değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış ölçeğinin alt boyutu olan algı puanlarının yaş değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış ölçeğinin alt boyutu olan ilgi puanlarının yaş değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı saptanmıştır ($p<0,05$).

Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış ölçeğinin alt boyutu olan toplam puanlarının yaş değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı saptanmıştır ($p<0,05$).

Tablo 20. Gelir Durumuna Göre Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış Ölçeği Alt Boyutları Puanlarının Karşılaştırılması

		n	Ort.	S.s	F	P
Harcama	2001-3999 TL	85	12,40	3,14		
	4000-5999 TL	241	11,00	2,75	6,600	0,00
	6000-7999 TL	55	10,25	3,76		
	8000 tl ve Üstü	13	11,08	3,77		
Tutum	2001-3999 TL	85	19,41	3,48		
	4000-5999 TL	241	19,36	2,97	2,190	0,08
	6000-7999 TL	55	19,69	2,70		
	8000 tl ve Üstü	13	17,23	5,34		
Algı	2001-3999 TL	85	7,85	2,83		
	4000-5999 TL	241	7,11	2,30	5,807	0,00
	6000-7999 TL	55	6,15	2,72		
	8000 tl ve Üstü	13	6,15	2,91		

İlgi	2001-3999 TL	85	9,04	1,54		
	4000-5999 TL	241	9,14	1,60	3,171	0,02
	6000-7999 TL	55	9,73	1,77		
	8000 tl ve Üstü	13	8,46	2,15		
Toplam	2001-3999 TL	85	48,69	4,58		
	4000-5999 TL	241	46,60	4,41	7,445	0,00
	6000-7999 TL	55	45,82	6,68		
	8000 tl ve Üstü	13	42,92	9,08		

Tablo 20’de Anova testi sonuçlarına göre Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış ölçeğinin alt boyutu olan harcama puanlarının gelir durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı saptanmıştır ($p<0,05$).

Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış ölçeğinin alt boyutu olan tutum puanlarının gelir durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır ($p>0,05$).

Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış ölçeğinin alt boyutu olan ilgi puanlarının gelir durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı saptanmıştır ($p<0,05$).

Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış ölçeğinin alt boyutu olan toplam puanlarının gelir durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı saptanmıştır ($p<0,05$).

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1 Sonuçlar

Bu çalışmada Kahramanmaraş ilindeki kamu personellerinin finansal okuryazarlık bilgi, tutum ve davranış düzeyleri farklı değişkenler açısından incelenmiştir.

Katılımcıların cinsiyetleri ile Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış ölçeği arasındaki fark incelendiğinde harcama, tutum, algı ve ilgi alt boyutlarının istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır.

Elde edilen bulgular, Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış ölçeğinin farklı alt boyutları dikkate alındığında cinsiyet değişkeni anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır. Bu anlamda, cinsiyet değişkeni açısından elde edilen sonuçlar birçok araştırmacının (Volpe ve diğ.(1996), Atkinson ve Messy(2011), Kılıç, Lusardi ve Mitchell(2014), Ata ve Seyrek(2015), Worthington(2006), Bucher – Koenen vd.(2017), Xu ve Gong(2017), Şaroğlu(2018) ve Dursun(2019)) elde ettiği sonuç ile farklılık göstermektedir. Ancak, bu çalışmaya dahil olan örneklemin demografik özelliklerine bakıldığında, elde edilen sonuç Köksal'ın (2019) ile Ünal ve Düger (2015) çalışmaları ile benzerlik göstermektedir. Bu bağlamda, bu çalışmaya dahil olan katılımcıların yaklaşık yüzde 80'nin 26 ile 45 yaş arasında olması, yüzde 88.1'nin lisans ve lisans üstü eğitim düzeyinde eğitim almış olması ve medeni durumları evli olarak beyan etmiş olmaları, Köksal'ın (2019) finansal okuryazarlık bilişenleri ile örtüşmektedir.

Katılımcıların eğitim durumları ile finansal okuryazarlık tutum ve davranış ölçeği arasındaki fark incelendiğinde harcama alt boyutlarının istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır. Katılımcıların eğitim durumları ile finansal okuryazarlık tutum ve davranış ölçeği arasındaki fark incelendiğinde tutum, algı ve ilgi alt boyutlarının istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı saptanmıştır.

Eğitim değişkeni dikkate alındığında, birçok yazar benzer sonuca ulaşmıştır (Hogart(2002), Al Tamimi(2009), Amfa(2009) , Hasret Şaroğlu(2018), Sibel Köksal(2019), ve Münyas(2021)). Ancak, Tektaş(2019) hazırladığı çalışmada eğitim durumunun finansal

okuryazarlık ile anlamlı düzeyde farklılaşma olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bu farklılığının sebebi incelendiğinde çalışmanın örnekleminin muhasebe ve finans öğretmenlerine yapılmış olmasına, yaklaşık %80'e yakın oranının lisans mezunu olmasına ve yaklaşık %45'nin meslekte 16 yıl ve üzeri çalışıyor olmasının buna sebep olabileceği düşünülmektedir.

Katılımcıların medeni durumları ile finansal okuryazarlık tutum ve davranış ölçeği arasındaki fark incelendiğinde harcama alt boyutlarının istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı saptanmıştır.

Medeni durum değişkeni ile finansal okuryazarlık düzeyi arasındaki ilişkiye bakıldığında diğer çalışmalarında (Köksal(2019), Doğan(2019) ve Vedat Dursun(2019)) benzer sonuçlara ulaştığı görülmektedir. Fakat Kayacan(2019)'ın Zonguldak ilinde yaptığı araştırmada finansal okuryazarlık algısının cinsiyet ve medeni durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edilmemiştir. Bu farklılığın sebebinin örneklemin yaklaşık %60'nın 16-29 yaş arasında olması ve yaklaşık %25'nin öğrenci olması durumundan kaynaklandığı düşünülmektedir.

Katılımcıların yaşlarına bakıldığında Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış ölçeğinin alt boyutu olan harcama ve ilgi puanlarının yaş değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı saptanmıştır. Ayrıca diğer çalışmalara bakıldığında (Danes ve Hira(1987), Lusardi(2008), Arzu Kutlu(2019), Kadir Bediroğlu(2019), Gürkan Gültekin(2020)) yaş ilerledikçe finansal okuryazarlık, tutum ve davranışlarının yüksek olduğu sonucuna ulaştıkları görülmüştür.

Elde edilen bulgular ayrıca finansal okuryazarlık ve yaş değişkeni ile doğru orantılı bir ilişki olduğu anlaşılmaktadır. Bu bağlamda, Şaroğlu'nun (2018) çalışmasında örneklemin bu çalışmada olduğu gibi Kamu çalışanlarına yönelik olması, iki çalışmayı karşılaştırma fırsatı vermektedir. Şaroğlu'nun (2018) araştırmasında elde edilen sonuç ile bu çalışmanın yaş ve finansal okuryazarlık arasındaki ilişki örtüşmektedir. Başka bir deyişle Tunceli ile Kahramanmaraş illerinde yapılan iki farklı çalışma yaş değişkeni ile finansal okuryazarlığın arasında anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varılmıştır.

Katılımcıların gelir durumlarına bakıldığında Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış ölçeğinin alt boyutu olan harcama, algı ve ilgi puanlarının gelir durumu değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaştığı, tutum puanının ise anlamlı düzeyde farklılaşmadığı saptanmıştır.

Gelir durumu değişkeni dikkate alındığında diğer yazarlarında (Hogart(2002), Öztürk ve Demir(2013), Yardımcıoğlu ve Yörük(2016), Köksal(2019) ve Bağlıoğlu(2019)) benzer sonuçların görüldüğü ve gelir durumunun artması ile finansal okuryazarlık, tutum ve davranışında doğru orantıda arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanı sıra Barmaki (2015) tarafından Hacettepe Üniversitesi öğrencilerine yapılmış olan araştırmada gelir durumu ile finansal okuryazarlık arasında bir farklılaşma tespit edilmemiştir. Bu farklılığının sebebi ise öğrencilerin ve kamu personellerinin gelir düzeyinin aynı olmaması durumundan kaynaklanabileceği düşünölmektedir.

5.2 Öneriler

- Çalışmanın sadece Kahramanmaraş ilindeki kamu personellerini kapsamından yola çıkarak araştırmanın genellenebilirliği açısından farklı örneklem kitleleri üzerinde araştırmalar yapılabilir.
- Toplumun finansal okuryazarlık seviyesinin yükseltilebilmesi için bir strateji oluşturulmalı ve farkındalık oluşturmak için de bu alana yönelik çalışmalar yapılmalıdır.
- Finansal okuryazarlık, toplumdaki her bir birey açısından oldukça önemlidir. Üniversite öğrencisi olan gençler ve yeni mezun olmuş iş bulmaya çalışan gençler için ayrı bir önem arz etmektedir. Yeni nesli bu alanda eğitirken bu konuda sağlıklı ve bilinçli karar almaları öncelik olarak belirlenmelidir. Finansal okuryazarlığı eğitim hayatlarının içine dâhil ederek daha eğitim hayatlarının başlarında bu konu hakkında bilgi sahibi olmalıdırlar. Finansal okuryazarlık toplumun farklı kesimleri için de çalışmalara dâhil edilmesi gereken önemli bir konudur.
- Finansal okuryazarlık seviyesinin artırılması için kurum ve kuruluşlarla çalışılmalıdır. Bu konularda eğitim verecek öğretmen, akademisyen ve gönüllülerden oluşan bir grup oluşturulmalı ve aynı konuda çalışan dernek ve kuruluşlar devlet tarafından desteklenmelidir.
- Dengeli, düzenli ve sağlıklı bir ekonomi için finansal okuryazarlık çok önemlidir. Bireylerin finansal okuryazarlık seviyelerinin yüksek olması finansal hizmet ve ürünleri satın almadan önce detaylı araştırma yapmalarına neden olacaktır. Bu da piyasanın etkin olmasına etki edecektir. Piyasadaki verimsiz ve pahalı olan pek çok ürün finansal okuryazarlığı yüksek olan bireyler sayesinde piyasadan çıkmış olur. Kişilerin finansal okuryazarlığının düşük olması sadece bireysel bir sorun değil aynı zamanda toplumsal finansal da bir sorundur. Toplumda finansal okuryazarlığın düşük olması birikim ve tasarruf alışkanlığının da düşük düzeyde olması demektir. Bu durum da haciz ve iflas gibi finansal piyasada sorun yaşatacak durumların artmasına neden olacaktır. Bu nedenle toplumun bütün üyelerini kapsayacak (sosyoekonomik, yaş, cinsiyet vb. ayrımlar yapılmaksızın) şekilde finansal okuryazarlık seviyesinin yükseltilmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Acaravci, S. K., & Bediroğlu, K. (2019). “Finansal Okuryazarlık: Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Üzerine Uygulama”. *İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi*, 7(2), 30-51.
- Adalar, H. (2019). “Sosyal Bilgiler Öğretmen Eğitiminde Finansal Okuryazarlık Ve Öğretimi: Bir Model Önerisi”. *Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü*.
- Agarwalla, S., Barua, S., Jacob, J. ve Varma, J. (2015). “Financial Literacy among Working Young in Urban India”. *World Development*. 67: 101-109.
- Alkaya, A. ve Yağlı, İ. (2015) “Finansal Okuryazarlık-Finansal Bilgi, Davranış Ve Tutum: Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi İİBF Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama”, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. Cilt.8 Sayı:40, ss.585-598.
- Almenberg, J. and Säve-Söderbergh, J. (2011). “Financial Literacy And Retirement Planning In Sweden”. *Journal Of Pension Economics & Finance*, 10(4), 585-598.
- Al-Tamimi H.A.H. ve Kalli A.A.B. (2009), “Financial Literacy and Investment Decisions of”.
- Altun, A. (2005). “Gelişen Teknolojiler ve Yeni Okuryazarlıklar”. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Araz, Tülin (2012), “Financial Literacy and Credit Card Arrears”. *Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul*.
- Atkinson, A. and Messy, F. (2011). “Assessing Financial Literacy In 12 Countries: An OECD/INFE International Pilot Exercise”. *Journal of Pension Economics and Finance*, 10(4): 657-665.
- Atkinson, A. and Messy, F. A. (2012). “Measuring Financial Literacy: Results Of The Oecd/International Network On Financial Education (Infe) Pilot Study”.
- Bağlıoğlu, A. (2019). “Akademik Personelin Finansal Okuryazarlık Ve Finansal Davranış Analizi: Fırat Üniversitesi Örneği”. *Elazığ: Fırat Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi*.
- Barış, S., ve Şahin, M. (2017). “Kamu Çalışanlarında Finansal Okuryazarlık”. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 13(1), 79-98.
- Barmaki N. (2015). “Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma: Hacettepe Üniversitesi Örneği”. *Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara*.

- Baysa, E. (2015). "Finansal Okuryazarlık ve Banka Müşteri Segmentasyonları Üzerine Bir Uygulama". *Yüksek Lisans Tezi*, Tokat.
- Baysa, E., Karaca, S. S. (2016), "Finansal Okuryazarlık ve Banka Müşteri".
- Beal, D. J. ve Delpachitra, S. B. (2003). "Financial Literacy Among Australian University Students". *Economic Papers: A Journal of Applied Economics and Policy*, 22(1): 65-78.
- Béres, D., and Huzdik, K. (2012). "Financial Literacy And Macro-Economics". *Public Finance Quarterly*, 57(3), 298.
- Büyüköztürk, O., Kupwade-Patil, K., Palkovic, S. D., Bumajdad, A. & Soriano, C.(2018). "Use Of Silica Fume And Natural Volcanic Ash As A Replacement To Portland Cement: Micro And Pore Structural Investigation Using NMR, XRD, FTIR And X-Ray Microtomography". *Construction and Building Materials*, 158, 574-590.
- Ceylan, A. ve Korkmaz, T. (2016). "İşletmelerde Yönetim Yönetimi" (9. Baskı). Bursa: Ekin Yayınevi.
- Chen, H., and Volpe, R. P. (1998). "An Analysis Of Personal Financial Literacy Among College Students". *Financial Services Review*, 7(2), 107-128.
- Chen, H., Volpe, R. P. (2002), "Gender Differences In Personal Financial Literacy Among College Students". *Financial Services Review*, 11(3), ss. 289-307.
- Cihangir, M., ve Ergin, E. (2015). "Finansal Okuryazarlığın Temel Düzeyde İncelenmesi: Osmaniye İlinde Ankete Dayalı Bir Araştırma". *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(13), 492-511.
- Cude, B., Lawrence, F., Lyons, A., Metzger, K., LeJeune, E., Marks, L., & Machtmes, K. (2006). "College Students And Financial Literacy: What They Know And What We Need To Learn". Proceedings of the Eastern Family Economics and Resource Management Association, 102(9), 106-109.
- Çolak, H. (2017). "Mühendislerde Finansal Okuryazarlık ve Para Yönetimi Becerileri: Bandırma İlçesi Örneği". *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, 1-95.
- Danes, S. M. and Haberman, H. (2007). "Teen Financial Knowledge, Self-Efficacy, And Behavior: A Gendered View". *Journal of Financial Counseling and Planning*, 18(2).

- Danes, S. M., ve Hira, T. K. (1987). "Money Management Knowledge of College Students", *Journal of Student Financial Aid*, C.17 S.1, (4-16).
- Dayı, F., ve Esmer, Y. (2021). "Akademisyenlerin Finansal Tutum ve Davranışlarının İncelenmesine Yönelik Bir Araştırma". *Journal of Yasar University*, 16(61).
- Demir, N., Kaderli, Y. ve Özdemir, M. (2016). "Tr32 Bölgesinde Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesi Ve Geliştirilmesine Yönelik Çözüm Önerileri Projesi". *Adnan Menderes Üniversitesi Vakfı*, 1-66.
- Durmuşkaya S ve Kavas Y.B. (2018). "Akademik Gelişim Ve Finansal Okuryazarlık Arasındaki İlişkinin Tespiti Üzerine Bir Araştırma", *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 25(3), 925-939.
- Dursun, V. (2019). "Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Bilgi, Tutum Ve Davranış Düzeylerinin Araştırılması: Adnan Menderes Üniversitesi Örneği". Çankırı Karatekin Üniversitesi: Yüksek Lisans Tezi.
- Emmons, William R., (2004). "Consumer-Finance Myths and Other Obstacles to".
- Er, B. ve Taylan, A. E. (2007). "Lise Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma", *Karadeniz Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, No:14.
- Ergün, B., Şahin, A. ve Ergin, E. (2014). "Finansal Okuryazarlık: İşletme Bölümü Öğrencileri Üzerine Bir Çalışma". *Journal of International Social Research*, 7(34).
- Esmer, Y. ve Dayı, F. (2021). "Akademisyenlerin Finansal Tutum Ve Davranışlarının İncelenmesine Yönelik Bir Araştırma". *Journal Of Yaşar University*, 16(61), 1-19.
- Fettahoğlu, S. (2015). "Hane Halkının Finans Eğitimi Ve Finansal Okuryazarlık Düzeyleri Üzerine Kocaeli'nde Bir Araştırma". *Muhasebe Ve Finansman Dergisi* , (67) , 101-116.
- Fikret, E., Temizel, F., Özdemir, A., ve Sönmez, H. (2014). "Lisans Eğitim Programlarının Finansal Okuryazarlık Düzeyine Etkisinin Araştırılması: Türkiye Örneği". *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(4), 113-125.
- Gerek, S., & Kurt, A. A. (2008). "Economic Literacy Of University Students: A Sample From Anadolu University".

- Goldsmith, R. E., Goldsmith, E. B., ve Heaney, J. G. (1997). "Sex Differences In Financial Knowledge: A Replication And Extension". *Psychological Reports*, 81(3), 1169-1170.
- Gökmen, H. (2012). "Finansal Okuryazarlık", *Hiperlink*, İstanbul.
- Gutnu, M.M. Ve Cihangir M. (2015). "Finansal Okuryazarlık: Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Personeli Üzerinde Bir Araştırma". *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 3(10), 415-424.
- Gültekin, G., Çarıkçı, O. (2021). "Kamu Çalışanlarının Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin Ölçülmesi: Isparta İli Örneği". *Finansal Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*, 13 (25), 432-456.
- Gündüzalp, A. A. (2018). "Hanehalkı Borçlanma Eğiliminin Demografik, Sosyoekonomik Ve Psikososyal Faktörler Açısından İncelenmesi".
- Hilgert, M. A., Hogarth, J. M., Beverly, S. G. (2003). "Household Financial Management: The Connection Between Knowledge And Behavior". *Federal Reserve Bulletin*, 2003, Jul, 309-322.
- [Http://Www.Fo-Der.Org/Foder-Nedir/](http://www.fo-der.org/foder-nedir/) (Erişim Tarihi 06.06.2020)
- Hung, A., Parker, Am and Yoong, J. (2009). "Finansal Okuryazarlığın Tanımlanması ve Ölçülmesi".
- Hung, Angela A., Andrew M. Parker ve Joanne K. Yoong. (2009). "Defining and Measuring Financial Literacy".
- Huston, S. J. (2010). "Measuring Financial Literacy". *Journal of Consumer Affairs*, 44(2), 296-316.
- Jorgensen, B.L., Salva, J.(2010). "Financial Literacy of Young Adults: The Importance of Parental Socialization". *Family Relations*. 59(4): 465-478.
- Kandemir, S. (2018). "Finansal Tüketicilerin Finansal Okuryazarlık Durumlarının Belirlenmesi", *Master's Thesis, Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Kanmaz, A. (2018). "Bireysel Hisse Senedi Yatırımcılarının Finansal Okuryazarlık Düzeyi Üzerine Bir Çalışma: İzmir Örneği". *T.C. İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Finansal Ekonomi Anabilim Dalı*, 1-74.

- Karataş, Ç. (2017). “Finansal Okuryazarlığın Geliştirilmesinde Merkez Bankasının Rolü ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası İçin Bir Değerlendirme”. *Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası İletişim ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü*, 1-59.
- Kayacan, E. N. (2019). “Hane halkının finansal okuryazarlık ve para yönetme becerisinin ölçülmesi: Zonguldak ili örneği” (Yüksek lisans tezi). *Sakarya Üniversitesi İşletme Enstitüsü*, Sakarya.
- Kılıç, Y., Ata, H.A. ve Seyrek, İ.H. (2015). “Finansal Okuryazarlık: Üniversite Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma”. *Muhasebe Ve Finansman Dergisi*, 129-144.
- Kıran, F. ve Bozkurt, Ö. Ç.(2019). “Finansal Okuryazarlık, Risk Alma Eğilimi Ve Belirsizliğe Karşı Tolerans İlişkisi: Batı Akdeniz Girişimcileri Üzerine Bir Araştırma”. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi*, 15(3), 1203-1222.
- King, WR ve He, J. (2005). “IS Araştırmasında Meta-Analizin Rolünü Ve Yöntemlerini Anlama”. *Bilgi Sistemleri Derneği İletişimleri*, 16 (1), 32.
- Kotze, Me. Liezel ve Smit, Prof. A.v.A. (2008). “Personal Financial Literacy and Personal dept management: the potential relationship with nex venture creation”. *SAJESBM NS, C:1 No:1*, ss.35-50.
- Lusardi, A. and Tufano, P. (2015). “Debt Literacy, Financial Experiences, And Overindebtedness”. *Journal of Pension Economics and Finance*, 14(4): 332-368.
- Lusardi, A. (2006) “Financial Literacy And Financial Education: Review And Policy Implications”. *Networks Financial Institute At Indiana State University Policy Brief: Indiana, Usa*.
- Lusardi, A. and Mitchell, O. S. (2008). “Planning And Financial Literacy: How Do Women Fare?”. *American Economic Review*, 98(2), 413-17.
- Lusardi, A. and Mitchell, O. S. (2014). “The Economic İmportance Of Financial Literacy: Theory And Evidence”. *Journal Of Economic Literature*, 52(1), 5-44.
- Lusardi, A. and Mitchell, O. S. And Curto, V., (2010), “Financial Literacy Among The Young: Evidence And Implications For Consumer Policy”.
- Lusardi, A. and Mitchell, O. S. And Curto, V., (2010), “Financial Literacy Among The Young”. *Journal Of Consumer Affairs*, 44 (2), 358–380.

- Lusardi, A. and Mitchell, O. S. (2007). "Financial Literacy And Retirement Preparedness: Evidence And Implications For Financial Education". *Business Economics*, 42(1), 35-44.
- Mandell, L. (2008). "Financial Literacy Of High School Students. In Handbook Of Consumer Finance Research". *Springer, New York, NY*. 163-183.
- Mandell, L. ve Klein, L. S. (2007). "Motivation And Financial Literacy". *Financial Services Review*, 16(2): 105-116.
- Mason, C. (2003). "Conceptualising Financial Literacy - An Ethnographic Study of".
- Metin, M. (2014). "Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri". Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Mien, N. T. N. and Thao, T. P. (2015). "Factors Affecting Personal Financial Management Behaviors: Evidence From Vietnam". In *Proceedings Of The Second Asia-Pacific Conference On Global Business, Economics, Finance And Social Sciences*, 10-12.
- Monticone, C. (2010). "How Much Does Wealth Matter in the Acquisition of Financial Literacy?", *The Journal of Consumer Affairs*. 44(2): 403-422.
- Murphy, J. L. (2013). "Psychosocial Factors And Financial Literacy". *Social Security Bulletin*, 73(1): 73-81.
- Münyas, T. (2021). "Mali Müşavir Adaylarının Finansal Okuryazarlık Tutum Ve Davranışlarıyla İlgili Bir İnceleme". *Muhasebe Ve Denetim Bakış*, 20(62), 223-244.
- Nelson, C. And Wambugu, A.(2008) "Financial Education In Kenya", *Scoping Exercise Report*, 2-20.
- OECD. (2005). "Recommendation on Principles and Good Practices for Financial Awareness and Education".
- OECD. (2016). "PISA 2015 Assessment and Analytical Framework: Science, Reading, Mathematic and Financial Literacy", France, s.85.
- Okka, O. (2010) "Finansal Yönetim Teori Ve Çözümlü Problemler", Nobel Yayın Dağıtım, 4.Baskı, Ankara.
- Orton, Larry. (2007). "Financial Literacy: Lessons from International Experience", *CPRN Research Report*, Ottawa, September, s.8.

- Özdemir, F. S. (2011). “Finansal Raporlama Sistemlerinin Bilginin İhtiyaca Uygunluğu Açısından Değerlendirilmesi: İMKB şirketlerinde Finansal Başarısızlık Tahminleri Yönüyle Bir Uygulama”. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, 1-270.
- Özdemir, F. S., Bengü, H., Bulut, E. ve Çelik, S. (2021). “Bilim İnsanlarının Finansal Okuryazarlık Tutum Ve Davranışları Üzerine Bir Araştırma: Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Örneği”. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(2), 449-482.
- Özer, D. (2020). “Kamu Çalışanlarının Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesine Yönelik Bir İnceleme: Çanakkale Örneği”. *İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi*.
- Öztürk, E ve Demir, Y . (2015). “Finansal Okuryazarlık ve Para Yönetimi: Süleyman Demirel Üniversitesi Akademik Personel Üzerine Bir Uygulama”. *Muhasebe ve Finansman Dergisi* , (68) , 113-134.
- Öztürk, E. (2014). “Finansal Okuryazarlık ve Para Yönetimi: Süleyman Demirel Üniversitesi Akademik Personel Üzerine Bir Uygulama”, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Öztürk, M ve Yalçın, Z. (2019). “Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesine Yönelik Türkiye’de Üniversite Öğrencilerine Yönelik Yapılan Çalışmalar”. *Munzur Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Oksidentalizm Ve Prof D. Fuat Sezgin Özel Sayısı, 83-98.
- PACFL (2008). “President’s Advisory Council on Financial Literacy”, *Annual Report to the President*.
- Pahnke, L., & Honekamp, I. (2010). “Different Effects Of Financial Literacy And Financial Education İn Germany”.
- Paramasivan, C., Subramanian, T. (2009). “Financial Managemet”, *New Age International (P) Limited Publishers*.
- Parmaksız, H. ve Oymak, S. A. (2017). “Finansal Okuryazarlık: Harran Üniversitesi Öğretim Görevlileri Üzerinde Bir Araştırma”, *MESTEK 2017 4. Ulusal Yüksekokulları Sosyal ve Teknik Bilimler Kongresi*, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Burdur.
- Potrich, A. C. G., Vieira, K. M., & Kirch, G. (2018). “How Well Do Women Do When It Comes To Financial Literacy? Proposition Of An İndicator And Analysis Of Gender Differences”. *Journal of Behavioral and Experimental Finance*, 17, 28-41.

- Reiss, S. (2004). "İçsel Motivasyonun Çok Yönlü Doğası: 16 Temel Arzu Teorisi". *Genel Psikolojinin Gözden Geçirilmesi*, 8 (3), 179-193.
- Remund, D. L. (2010). "Financial Literacy Explicated: The Case For A Clearer Definition In An Increasingly Complex Economy". *Journal Of Consumer Affairs*, 44(2), 276-295.
- Robb, C.A. ve Sharpe, D.L. (2009). "Effect Of Personal Financial Knowledge On College Students' credit Card Behavior". *Journal of Financial Counseling and Planning*, 20(1): 25-40.
- Sabuncuoğlu Z. ve Tüz, M. V. (2013), "Örgütsel Davranış". *Aktüel Yayınları*, Bursa
- Sarıgül, H. (2020). "Türkiye'de Finansal Okuryazarlık Alanında Yazılan Lisansüstü Tezlerin İçerik Analizi". *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, (1), 153-165.
- Sayılır, Ö., Ertuğrul, M. ve Ulutekin M. (2012). "Menkul Kıymet Yatırımları", *Eskişehir: Anadolu Üniversitesi*.
- Schagen, S., Lines, A. (1996). "Yetişkin Hayatında Finansal Okuryazarlık: Natwest Group Charitable Trust'a Bir Rapor", s.36-45.
- Sekita, S. (2011). "Financial Literacy and Retirement Planning in Japan." *Institute of Social and Economic Research*, Osaka University, January 31.
- Selahattin, K. O. Ç., Vergi, S., & Akdemir, B. (2019). "Determination of Financial Literacy Level of Banking Employees: The Case of Sivas Province". *Türk Akademik Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 2(2), 41-54.
- Şahin, M. ve Barış, S. (2017). "Finansal Okuryazarlık Ve Tasarruf Davranışları: Kamu Çalışanları Üzerine Bir İnceleme". *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(2), 77-103.
- Şantaş, F. ve Demirgil, B. (2015). "Ekonomi Okuryazarlığı Düzeyinin Tespitine İlişkin Bir Araştırma". *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler Dergisi*, (48), 46-60.
- Şaroğlu, H. (2018). "Kamu Çalışanlarının Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesi: Tunceli İlindeki Kamu Çalışanları Üzerine Bir Uygulama". Master's Thesis.
- Şaroğlu, H. ve Demir, Ö. (2020). "Kamu Çalışanlarında Finansal Okuryazarlık: Tunceli İli Örneği". *Uluslararası Turizm, Ekonomi Ve İşletme Bilimleri Dergisi*, 4(1), 67-85.

- Şaroğu, H. ve Demir, Ö. (2019). “Finansal Okuryazarlık Bilgi Düzeyinin Belirlenmesi Tunceli İli Kamu Çalışanları Örneği”.
- TCMB, (2011). “Dünyada ve Türkiye’de Finansal Hizmetlere Erişim ve Finansal Eğitim”, Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Yayınları.
- Tektaş, D. (2019). “Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesi Ve Mesleki, Teknik Anadolu Liselerinde Görev Yapan Muhasebe Ve Finansman Öğretmenleri Üzerine Bir Araştırma”. *Doctoral Dissertation, Marmara Üniversitesi*.
- Temizel, Fatih ve Bayram, Fatih. (2011). “Finansal Okuryazarlık: Anadolu Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi İİBF Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma”. *C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 12(1), 73-86.
- Temizel, F.(2010). “Mavi Yakalılarda Finansal Okuryazarlık”. *1.Baskı. İstanbul: Beta Yayınevi*, 2010.
- Ünal, S. ve Düger, Y. S. (2015). “Akademik Personelin Finansal Gönenç Hâli İle Finansal Davranış Eğilimi Arasındaki İlişkiye Yönelik Ampirik Bir Araştırma”, *Abant İzzet Baysal Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11/1, 213-226.
- Willis, L. E. (2008). “Against Financial Literacy Education”. *Iowa Law Review*, 94, 197-285.
- Worthington, A. C. (2006). “Predicting Financial Literacy In Australia”. 59-79
- Xiao, J. J. (2014). “Applying Behavior Theories to Financial Behavior”. *Handbook of Consumer Finance Research*, 69-81.
- Xu, J. ve Gong, L. (2017). “Financial Literacy around the World. The Lancet”. 389(10074): 1151-1164.
- Yardımcıoğlu, M., ve Yörük, A. (2016). “Türkiye’deki Finansal Okuryazarlığın ve Finansal Farkındalığın Durumu”. *Muhasebe Ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 9(2), 173-207.
- Yasmin, F., Kouser, R., & Ahmad, W. (2014). “Determinants Of Economic Literacy At University Level: A Case Of Pakistan”. *Pakistan Journal of Commerce and Social Sciences (PJCSS)*, 8(3), 914-924.
- Yıldız, A. (2007). “Geçmişten Günümüze Okuryazarlık Araştırmaları”. *Eğitim Bilim Toplum Dergisi*, 5(18), 43-60.

Zeynelova, G. (2019). “Bireylerin Finansal Okuryazarlık Ve Finansal Erişim Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma: Bakü Şehri Örneği”. *Master's thesis, Sakarya Üniversitesi.*

EKLER

Değerli katılımcı, bu anket formu Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Bankacılık ve Finans Yüksek Lisans tezinin bir parçasıdır. Bu çalışma ile Kahramanmaraş ilinde çalışan kamu personellerinin finansal okuryazarlık bilgi, tutum ve davranışları araştırılmaktadır. Vereceğiniz bilgilerin kesinlikle saklı kalacağını ve bu bilgilerin sadece tezin amacına yönelik kullanılacağını önemle belirtiyorum. Lütfen seçeneklerden size göre en doğru olanı işaretleyiniz. Değerli katkılarınızdan dolayı şimdiden teşekkür ederim.

Esin Dicle TİMUÇİN / Yüksek Lisans Öğrencisi

A) Kişisel, Demografik ve Finansal Bilgiler

1. Cinsiyetiniz?	☐ Erkek ☐ Kadın
2. Eğitim durumunuz?	☐ İlköğretim ve altı ☐ Lise ☐ Önlisans ☐ Lisans ☐ Yüksek lisans ☐ Doktora
3. Medeni durumunuz?	☐ Evli ☐ Bekar
4. Yaşınız?(Belirtiniz.)
5. Hangi kamu kurumunda çalışmaktasınız?	☐ Vakıfbank ☐ Halkbank ☐ Ziraat Bankası ☐ İl Milli Eğitim Müdürlüğü ☐ Devlet Su İşleri Müdürlüğü ☐ Büyükşehir Belediyesi ☐ İl Sağlık Müdürlüğü ☐(Başka kurum ise belirtiniz)
6. Kaç yıldır bu kamu kuruluşunda	☐ 0-3 yıl ☐ 4-6 yıl ☐ 7-9 ☐ 10 ve üstü

çalışmaktasınız?	
7.Hanenizde çalışan kişi sayısı? (sizin dışınızda)	☐ 0 ☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ve üstü
8. Hane halkı tipiniz nedir?	☐ Yalnız yaşıyorum ☐ Aile fertlerimle yaşıyorum ☐ Evliyim ve çocuğum var ☐ Evliyim ve çocuğum yok ☐(Farklı ise belirtiniz)
9. Çocuğunuz var mı sorusuna cevabınız “evet” ise cevaplayınız, kaç çocuğa sahipsiniz?	☐ 1 ☐ 2 ☐ 3 ve üstü
10. Aylık ortalama hane geliriniz?	☐ 2000 TL ve altı ☐ 2001-3999 TL ☐ 4000-5999 TL ☐ 6000-7999 TL ☐ 8000TL ve üstü

B) Bireylerin Yatırım Durumuna Dair Bilgiler

1.Tasarruflarınızı hangi yatırım aracı ile değerlendiriyorsunuz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz) Tasarruf yaptığınızda hangi yatırım aracını kullanırsınız?	☐ Döviz ☐ Altın ☐ Ev, arsa, tarla vs. ☐ Bankada vadeli mevduat ☐ Hisse senedi/ Devlet Tahvili/Hazine Bonosu ☐ Diğer.....(belirtiniz)
2. Yaşlılığınızda giderlerinizi karşılamak için planınız nedir? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)	☐ Bireysel Emeklilik ☐ Kendi işim ☐ Emekli Maaşım ☐ Bilmiyorum. ☐ Diğer.....(belirtiniz)

3. Bireysel Emeklilik Sistemi'ne kayıtlı mısınız?	☐ Evet ☐ Hayır
4. Bireysel Emeklilik Sistemi'ne gönüllü mü yoksa zorunlu mu kayıtlı mısınız? (kayıtlı iseniz cevaplayınız)	☐ Gönüllü ☐ Zorunlu

C) Finansal Bilgi Ölçme Ölçeği

1. Beş arkadaş 1,000 TL'yi eşit şekilde paylaşmak isterse, <u>her bir kişiye kaç TL düşer?</u>	☐ 200 ☐ 500
2. Diyelim ki bir arkadaşınıza bugün 10.000 TL miras kalmış olsun. Arkadaşınızın kardeşine de bundan 1 yıl sonra 10.000 TL miras kalacak olsun. Bu miras nedeniyle <u>kim daha zengindir?</u>	☐ Arkadaşınız ☐ Arkadaşınızın kardeşi ☐ Her ikisi de aynı ☐ Fikrim yok
3. Arkadaşınıza 50 TL borç verdiğiniz ve bu borcunu ertesi gün size 50 TL olarak geri ödediğini düşünün. Arkadaşınız bu borç için <u>ne kadar faiz ödemiş oldu?</u>	☐ Hiç faiz ödemedi ☐ 50 TL faiz ödedi ☐ Fikrim yok
4. 100 TL'nizin olduğunu ve yıllık % 5 faiz üzerinden bankaya yatırdığınızı düşünün. Hesabınıza hiç karışmadığınız durumda <u>1.</u>	☐ 105 TL ☐ 160 TL ☐ 95 TL ☐ Fikrim yok

<u>yılın sonunda</u> hesabınızda kaç TL olur?	
5. Yüksek getirisi olan bir yatırım, muhtemelen yüksek risklidir.	☐ Doğru ☐ Yanlış
6. 100 TL'nizin olduğunu ve yıllık % 10 bileşik faiz üzerinden 3 yıllığına bankaya yatırdığınızı düşünün. Hesabınıza hiç karışmadığınız durumda 3 yıl sonra hesabınızda kaç TL olur?	☐ 110 TL'den fazla ☐ Tam 110 TL ☐ 110 TL'den az ☐ Fikrim yok
7. Geliriniz % 5, enflasyon da % 8 arttığında eskiye oranla <u>ne kadar ürün satın alabilirsiniz?</u>	☐ Daha fazla ürün alabilirim ☐ Daha az ürün alabilirim ☐ Aynı miktarda ürün alabilirim
8. Hisse senedine sahip bir kişi, sabit getirili yatırım fonu da satın alırsa riskini azaltmış olur.	☐ Doğru ☐ Yanlış

Kaynak: (Atkinson ve Messy, 2012 ; Adalar, H. (2019) ; Cihangir, M. ve Ergin, E. 2015; ğahin ve BarıÇ 2017)

D) Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış Ölçeği

1.Finansal bilgi düzeyinizi ne kadar yeterli görüyorsunuz?

1-Çok düşük	2-Düşük	3-Orta	4-Yüksek	5-Çok yüksek

2. Aşağıdaki tabloyu size en yakın olan derecenin hizasını işaretleyerek doldurunuz.

1: Kesinlikle katılmıyorum 2: Katılmıyorum 3: Karasızım
4: Katılıyorum 5: Kesinlikle katılıyorum

		1	2	3	4	5
1	Para ile ilgili konular ilgimi çekmez.					
2	Planlanmamış harcamalar için köşede veya bankada vadesiz para bulundurulmalıdır.					
3	Planlanmamış harcamalar için bankada vadeli para bulundurulmalıdır.					
4	Finansal planlama ve bütçe, çok parası olanlar için gereklidir.					
5	Günlük ve haftalık gibi kısa dönemler için harcama planı yapmak gereksizdir.					
6	Ne yaparsam yapayım finansal durumumda bir değişiklik olmaz.					
7	Finans konularında eğitim almak isterim.					
8	Alışveriş yapmak mutluluğum için çok önemlidir.					
9	Para, harcanmak içindir, biriktirmek için değil.					

10	Harcamalarımı kontrol etmekte zorlanırım.					
11	Haftalık ve aylık harcama planları yaparım.					
12	Paramın nasıl bittiğini anlamam.					
13	Alışveriş yaparken fiyatları kıyaslarım.					
14	Bir şey satın alırken finansal durumumu dikkate alırım.					
15	Gazetelerin ve televizyonların ekonomi ve finans haberlerini izlerim.					

Kaynak: Finansal Okuryazarlık Tutum ve Davranış Ölçeği (Sarıgül, H. 2015)

3. Aşağıdaki tabloyu doldurunuz.

	Aşağıdaki finansal ürünlerden hangileri hakkında bilgi sahibiniz?	Şu anda bu ürünlerden hangilerine sahipsiniz?	Son 2 yılda bu finansal ürünlerden hangilerine yatırım yaptınız/hangilerini elinizde bulunduruyorsunuz?
Bireysel Emeklilik Fonu			
Yatırım Fonu			
Mortgage Kredisi			
Teminatl Banka Kredisi			
Teminatsız Banka Kredisi			
Kredi Kartı			
Cari Hesap			
Tasarruf Hesabı			
Sigorta			
Hisse Senetleri			

Tahvil – Bono			
Döviz Tevdiat Hesabı			
Sukuk (Kira Sertifikası)			
Türev Ürünler(Forward, Futures, Options, Swaps)			
Varant			

4. Lütfen aşağıdaki finansal davranışları hangi sıklıkla yaptığınızı 1'den 5'ekadar numaralandırınız. (1=her zaman yaptığınız, 5=hiç yapmadığınız şeyleri ifade eder)

	1	2	3	4	5
Bir şeyi satın almadan önce, satın alma gücüm olup olmadığını düşünürüm.					
Faturalarımı her zaman zamanında öderim.					
Finansal işlerimi daima yakından takip ederim.					
Uzun vadeli hedefler belirlerim ve daima bunlara ulaşmaya çalışırım.					

DIŞ KAPAK(BOŞ SAYFA)

